

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića br.2
81000 Podgorica Crna Gora

Br: 05-02-041/25-31935/2

Podgorica, 23.09.2025.godine

Za: MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, Vaka Đurovića b.b, Podgorica
gospođi, prof. dr Anđeli Jakšić-Stojanović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o visokom obrazovanju

Veza: Vaš akt br: 09/1-02-011/25-5268/4 od 19.09.2025. godine

Poštovana gospođo Jakšić-Stojanović,

Povodom *Predloga zakona o visokom obrazovanju*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga zakona i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Dostavljenim Predlogom zakona uspostavlja se trocikličan model studija, koji umjesto dosadašnjeg unificiranog modela 3+2+3, uvodi fleksibilan model studija gdje bi se osnovne studije realizovale u trogodišnjem trajanju, postdiplomske studije bi se realizovale kao jednogodišnji ili dvogodišnji studijski program, dok bi se doktorske studije kao i do sada realizovale u trogodišnjem trajanju.

Za studente sa invaliditetom i studente Romske i Egipćanske populacije predviđeno je da su oslobođeni plaćanja naknade za studiranje na osnovnim i postdiplomskim studijama na javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja. Sredstva za navedene studente obezbjeđuju se iz budžeta, po cijeni koštanja studenta na javnoj ustanovi za određeni studijski program. Prema procjenama Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija za pomenute naknade potrebna su dodatna sredstva u iznosu od 200.000,00€.

Predviđeno je osnivanje Fonda za izvrsnost u visokom obrazovanju, namijenjenog za studente upisane na ustanovi u inostranstvu rangiranoj do 200. mjesta na poslednjoj objavljenoj međunarodnoj listi rangiranja univerziteta u svijetu Šangajskoj listi. Za navedeni Fond potrebna su sredstva u iznosu od 500.000,00€ i ista su obezbijedena Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu kod potrošačke jedinice jedinice Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija na aktivnosti Izvrsnost u visokom obrazovanju (programski kod 19 035 001 004) na izdatku 4318 - Ostali transferi pojedincima.

Osim navedenog dostavljenim Predlogom definiše se status Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja (dosadašnja Agencija za kontrolu i obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja), na način da je institucionalno i funkcionalno nezavisna ustanova. Predviđeno je da su organi Agencije Upravni odbor i direktor, dok će stručno tijelo Agencije biti Akreditacioni odbor.

Predviđeno je da Upravni odbor ima 7 članova, umjesto dosadašnjih 3 člana, dok je za formiranje Akreditacionog odbora predviđeno 13 članova.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija ukazuje da se potrebna sredstva obezbijede u okviru sredstava koja se godišnjim zakonom o budžetu planiraju Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija i Agenciji za kontrolu i obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja. Takođe, ukazujemo da član 133 predmetnog Predloga treba dopuniti stavom 4 koji glasi: "Na prava, obaveze i odgovornost zaposlenih u Agenciji primjenjuju se propisi o državnim službenicima i namještenicima".

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

ZAKON O VISOKOM OBRAZOVANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se osnove visokog obrazovanja, uslovi za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, organizacija ustanova visokog obrazovanja, obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, prava i obaveze akademskog osoblja i studenata, vrste studijskih programa, finansiranje visokog obrazovanja, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Ciljevi visokog obrazovanja

Član 2

Ciljevi visokog obrazovanja su:

- 1) sticanje i unapređivanje znanja, vještina i kompetencija i razvijanje naučnoistraživačke djelatnosti, umjetnosti i kulture;
- 2) usvajanje opštih, naučnih i profesionalnih znanja, vještina i kompetencija putem nastave, učenja i istraživanja;
- 3) unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja u skladu sa Evropskim standardima i smjernicama za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (EHEA);
- 4) razvoj istraživački orijentisanog visokog obrazovanja; obezbjeđivanje mogućnosti za sticanje visokog obrazovanja tokom cijelog života;
- 5) uspostavljanje i razvijanje saradnje u oblasti nastave, učenja, istraživanja, umjetnosti i kulture;
- 6) obezbjeđivanje uslova za nesmetan pristup visokom obrazovanju.

Javni interes

Član 3

Visoko obrazovanje je djelatnost od javnog interesa.

Autonomija ustanove

Član 4

Ustanova visokog obrazovanja (u daljem tekstu: ustanova) je autonomna u obavljanju svoje djelatnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Sloboda ustanove

Član 5

Ustanova je autonomna u oblasti nastave, istraživanja i umjetničkog rada, u okviru svoje licence, u skladu sa ovim zakonom.

Naučnoistraživački rad ustanove uređuje se posebnim zakonom.

Prava ustanove

Član 6

Ustanova ima pravo da:

- 1) utvrđuje studijske programe koji će se izvoditi i predmete koji će se izučavati;

6) zajednički studijski program je program koji se razvija i realizuje zajednički od strane dvije ili više ustanova iz Crne Gore ili inostranstva, a na osnovu kojeg se stiče zajednička ili dvojna diploma;

7) dvojna diploma se stiče završetkom studijskog programa akreditovanog kao zajednički studijski program koji realizuju dvije ustanove i potvrđuje se sa dvije diplome ustanova u skladu sa međusobnim ugovorom;

8) zajednička diploma se stiče završetkom studijskog programa akreditovanog kao zajednički studijski program koji realizuju dvije ili više ustanova i potvrđuje se zajedničkom (jednom) diplomom;

9) integrisani studijski program predstavlja spoj akademskih osnovnih i postdiplomskih master studija obima najmanje 300 ECTS;

10) modul je samostalna funkcionalna cjelina unutar studijskog programa za sticanje specifičnih znanja i vještina obima najviše do 1/3 ukupnog obima ECTS;

11) javno važeći studijski program je akreditovani studijski program;

12) dopuna diplome (Supplement) je standardizovana javna isprava koja se izdaje uz diplomu ustanove radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija lica kome je diploma izdata;

13) cjeloživotno učenje je aktivnost učenja u svim životnim razdobljima sa ciljem sticanja i unapređivanja znanja, vještina i kompetencija u vezi sa ličnom, građanskom, društvenom perspektivom i/ili perspektivom zaposlenja;

14) posebni programi u visokom obrazovanju su programi za potrebe cjeloživotnog učenja koji sadrže definisane ishode učenja, radno opterećenje polaznika, ECTS i nivo nacionalnog okvira kvalifikacija;

15) mikrokredencijali su male jedinice učenja (jedan ili više nastavnih predmeta, kurs, modul i sl.) studijskog programa ili posebnog programa u visokom obrazovanju ili samostalne jedinice, obima do 15 ECTS, opisane u terminima ishoda učenja, koje mogu, a ne moraju da vode sticanju mikrokvalifikacije;

16) afirmativna akcija podrazumijeva uvođenje posebnih mjera koje su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite prava lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju u obrazovanju;

17) lice, odnosno student sa invaliditetom je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno i/ili senzorno oštećenje koje u sadejstvu sa različitim barijerama u visokom obrazovanju može otežati njegovo puno i efektivno učešće u visokom obrazovanju na osnovu jednakosti sa drugima;

18) stranac je državljanin druge države, lice bez državljanstva, azilant i iseljenik u skladu sa zakonom;

19) ekspert je lice koje posjeduje izuzetna znanja, vještine i kompetencije u određenoj oblasti.

II. USTANOVE VISOKOG OBRAZOVANJA

1. Vrste ustanova, osnivanje i uslovi za obavljanje djelatnosti

Vrste ustanova

Član 16

Visoko obrazovanje ostvaruje se na ustanovama koje su osnovane i licencirane u skladu sa ovim zakonom, i to:

- univerzitetu,
- fakultetu,

- umjetničkoj akademiji, i
- visokoj školi.

Ustanova se može osnovati kao javna ili privatna.

Javnu ustanovu osniva država.

Privatnu ustanovu može da osnuje domaće i strano pravno ili fizičko lice.

Ustanova se može osnovati kao javno-privatno partnerstvo u skladu sa posebnim zakonom.

Ustanova stiče svojstvo pravnog lica upisom u Centralni registar privrednih i drugih subjekata (u daljem tekstu: CRPS), ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Naziv ustanove

Član 17

Naziv ustanove određuje osnivač, u skladu sa ovim zakonom.

Naziv za ustanove iz člana 16 ovog zakona može da koristi samo ustanova koja je licencirana i upisana u Registar ustanova visokog obrazovanja (u daljem tekstu: Registar), u skladu sa ovim zakonom.

Univerzitet

Član 18

Univerzitet je autonomna ustanova koja u obavljanju djelatnosti objedinjuje obrazovni, naučnoistraživački, odnosno umjetnički rad, kao djelove jedinstvenog procesa visokog obrazovanja.

Univerzitet obezbjeđuje razvoj visokog obrazovanja, nauke, struke i umjetnosti, kreativnih sposobnosti i pripremu studenata za obavljanje profesionalne djelatnosti, kao i promociju ljudskih prava i sloboda i dostignuća najvećih standarda nastave i učenja.

Naučnoistraživački, odnosno umjetnički rad obavlja se i organizuje u skladu sa posebnim zakonom i opštim aktom univerziteta.

Organizacija univerziteta

Član 19

Ustanova može imati status univerziteta ako realizuje najmanje četiri različita studijska programa na osnovnim studijama, od kojih se najmanje jedan studijski program realizuje kao osnovni i postdiplomski, odnosno integrisani studijski program.

Studijski programi iz stava 1 ovog člana moraju biti iz najmanje tri od sljedećih oblasti: prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske, društvene, humanističke, poljoprivredne i interdisciplinarne.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ustanova može imati status univerziteta ako realizuje samo umjetničke studijske programe, i to najmanje tri različita umjetnička studijska programa na osnovnim studijama, od kojih se najmanje jedan studijski program realizuje kao osnovni i postdiplomski.

Univerzitet svoju djelatnost ostvaruje preko: fakulteta, umjetničkih akademija, instituta i visokih škola, kao organizacionih jedinica.

Univerzitet ima svojstvo pravnog lica.

Organizaciona jedinica državnog univerziteta nema svojstvo pravnog lica.

Državni univerzitet može organizacionoj jedinici iz stava 4 ovog člana prenijeti određena ovlašćenja za stupanje u pravni promet, u skladu sa statutom univerziteta.

Organizaciona jedinica privatnog univerziteta može imati svojstvo pravnog lica.

Drugi načini organizovanja studija

Član 20

Javna ustanova može, uz saglasnost organa upravljanja ustanove, organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom.

Privatna ustanova može organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom.

U organizovanju studija iz st. 1 i 2 ovog člana, ustanova ima pravo da sprovodi program zajedničkih ili dvojnih diploma.

Osnivanje posebnih pravnih lica

Član 21

Ustanova može da osniva inovacioni centar, centar za transfer tehnologija, naučno-tehnološki park i druge oblike obavljanja inovacione djelatnosti i pružanja infrastrukturne podrške za razvoj inovacija i komercijalizaciju rezultata istraživanja i umjetničkog rada, kao posebna pravna lica.

Mjesto obavljanja djelatnosti

Član 22

Ustanova obavlja djelatnost visokog obrazovanja u sjedištu.

Ustanova ne može organizovati područna odjeljenja.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) može donijeti odluku da se pojedini studijski programi od javnog interesa realizuju van sjedišta ustanove.

Uslovi za osnivanje i obavljanje djelatnosti

Član 23

Ustanova se može osnovati i obavljati djelatnost, ako ima:

- 1) sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
 - 2) obezbijeđen odgovarajući prostor u vlasništvu ili po osnovu zakupa (učionice, laboratorije, biblioteka, prostorije za vannastavne aktivnosti studenata), nastavna sredstva, opremu i druga sredstva neophodna za obavljanje djelatnosti;
 - 3) obezbijeđene uslove i nesmetan pristup za lica sa invaliditetom u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekata i uređenje prostora;
 - 4) zaključen ugovor o radu sa punim radnim vremenom sa najmanje jednim nastavnikom za svaku studijsku godinu za osnovne i postdiplomske studije, a za ostalo akademsko osoblje za svaku studijsku godinu zaključen ugovor o radu, ugovor o dopunskom radu ili ugovor o radnom angažovanju u skladu sa posebnim zakonom;
 - 5) obezbijeđenu jednu polovinu saradnika od ukupnog broja saradnika potrebnih za izvođenje nastave iz svakog studijskog predmeta na svakoj studijskoj godini, sa kojima ima zaključen ugovor o radu, ugovor o dopunskom radu ili ugovor o radnom angažovanju u skladu sa posebnim zakonom;
 - 6) obezbijeđena finansijska sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti; i
 - 7) obezbijeđene higijensko-tehničke uslove, u skladu sa posebnim propisima.
- Lica iz stava 1 tačka 4 ovog člana moraju biti izabrana u akademska zvanja po propisima Crne Gore.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, lica iz stava 1 tačka 4 ovog člana mogu biti izabrana u akademska zvanja po propisima drugih država ako je Savjet za visoko obrazovanje (u daljem tekstu: Savjet) dao pozitivno mišljenje o akademskim zvanjima koja su stečena u inostranstvu u odnosu na uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja u Crnoj Gori.

Za studijske programe iz oblasti medicinskih nauka smatra se da ustanova ima obezbijeđeno akademsko osoblje za kliničke predmete, ako su u radnom odnosu u zdravstvenoj ustanovi kao nastavnoj bazi ustanove.

Za studijske programe iz oblasti bezbjednosti smatra se da ustanova ima obezbijeđeno akademsko osoblje iz stručnih predmeta ako su u radnom odnosu u organima državne uprave i organima uprave iz oblasti bezbjednosti sa odgovarajućom kvalifikacijom, a za praktičnu nastavu iz stručnih predmeta ako su u radnom odnosu u organima državne uprave i organima uprave iz oblasti bezbjednosti sa najmanje VII1 podnivoom nacionalnog okvira kvalifikacije.

Bliže uslove iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Finansijska garancija

Član 24

Osnivač javne ustanove dužan je da, pored dokaza o ispunjenosti uslova iz člana 23 ovog zakona, podnese i dokaz izdat od organa državne uprave nadležnog za poslove finansija da su obezbijeđena finansijska sredstva u visini sredstava potrebnih za realizaciju studijskog programa.

Osnivač privatne ustanove dužan je da, pored dokaza o ispunjenosti uslova iz člana 23 ovog zakona, podnese i garanciju banke o oročenim finansijskim sredstvima u visini sredstava potrebnih za realizaciju studijskog programa.

Garancija iz stava 2 ovog člana podnosi se prilikom osnivanja ustanove i uvođenja novih studijskih programa na ustanovi i mora biti izdata na dužinu trajanja studijskog programa.

Sredstva potrebna za realizaciju studijskog programa iz st. 1 i 2 ovog člana, obračunavaju se na osnovu cijene koštanja obrazovanja studenta za određeni studijski program, broja studenata i dužine trajanja studijskog programa za koji se traži licenca.

Garancija iz stava 2 ovog člana aktiviraće se na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove finansija u slučaju kad osnivač donese odluku o ukidanju ili prestanku rada ustanove, odnosno studijskog programa prije završetka obrazovanja studenata po studijskom programu.

Sredstva iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se koristiti samo za završetak obrazovanja studenata.

Akt o osnivanju ustanove

Član 25

Akt o osnivanju i ukidanju javne ustanove donosi Vlada.

Akt o osnivanju i ukidanju privatne ustanove donosi osnivač.

Akt o osnivanju ustanove sadrži:

- 1) naziv i sjedište, odnosno ime i prezime i prebivalište osnivača;
- 2) naziv i sjedište ustanove;
- 3) djelatnost ustanove;

4) sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti i način njihovog obezbjeđivanja;

- 5) privremene organe rukovođenja i upravljanja;
- 6) rok za donošenje statuta; i
- 7) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti ustanove.

Licenciranje

Član 26

Ustanova je dužna da Ministarstvu podnese zahtjev za licenciranje, najkasnije tri mjeseca prije početka obavljanja djelatnosti, odnosno realizacije studijskog programa.

Uz zahtjev za licenciranje ustanove podnose se akt o osnivanju i dokazi o ispunjenosti uslova iz člana 23 ovog zakona.

Ustanova podnosi zahtjev za licenciranje i kad: vrši statusne promjene; mijenja sjedište, odnosno prostor; realizuje studijski program van sjedišta u skladu sa članom 22 stav 3 ovog zakona; uvodi nove studijske programe, odnosno posebne programe u visokom obrazovanju ili kad povećava broj studenata na licenciranom studijskom programu.

Bliži način licenciranja propisuje Ministarstvo.

Početak obavljanja djelatnosti

Član 27

Ustanova može da počne sa obavljanjem djelatnosti i vrši upis studenata kad Ministarstvo utvrdi da ustanova ispunjava uslove propisane ovim zakonom i donese rješenje o licenciranju.

Licencom se utvrđuje vrsta ustanove, akreditovani studijski programi, maksimalni broj studenata koji se mogu upisati na pojedinačne studijske programe, nivoi obrazovanja i diplome koje se stiču na ustanovi.

Rješenje o licenciranju Ministarstvo objavljuje u „Službenom listu Crne Gore”. Protiv rješenja o licenciranju može se pokrenuti upravni spor.

Registar

Član 28

Nakon dobijanja rješenja o licenciranju ustanova se upisuje u CRPS. Nakon upisa u CRPS ustanova se upisuje u Registar, koji vodi Ministarstvo. Sadržaj i način vođenja Registra propisuje Ministarstvo.

Statut ustanove

Član 29

Ustanova ima statut.

Statutom ustanove bliže se uređuju:

- 1) organizacija ustanove;
- 2) organi ustanove i način rada;
- 3) sticanje diplome akademskih i primijenjenih studija;
- 4) obavljanje istraživačkog, naučnog i umjetničkog rada;
- 5) način ostvarivanja prava i obaveza zaposlenih i studenata;
- 6) način donošenja etičkog kodeksa;
- 7) finansijska kontrola;
- 8) evidencije; i
- 9) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti ustanove.

Statut ustanove donosi organ upravljanja ustanove, uz prethodno mišljenje stručnog organa.

Na statut javne ustanove saglasnost daje Vlada.

Statusne promjene

Član 30

Ustanova može da vrši statusne promjene.
Odluku o statusnoj promjeni ustanove donosi osnivač.
Statusne promjene ustanove ne mogu se vršiti u toku studijske godine.
Na statusne promjene ustanove shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju osnivanje i obavljanje djelatnosti ustanove.

Ukidanje studijskog programa

Član 31

Odluku o ukidanju studijskog programa na ustanovi donosi organ upravljanja ustanove uz saglasnost osnivača.

U slučaju ukidanja studijskog programa ustanova je dužna da zatečenim studentima omogući završetak studija u roku određenom aktom o ukidanju studijskog programa koji ne može biti kraći od roka utvrđenog zakonom za završetak studija.

Odluka iz stava 1 ovog člana dostavlja se Ministarstvu i Agenciji radi unošenja promjena u registre.

Ukidanje ustanove

Član 32

Ustanova se ukida, ako:

- 1) ne postoji potreba za njenim postojanjem;
- 2) ne ispunjava propisane uslove za obavljanje djelatnosti; i
- 3) ne obavlja djelatnost za koju je osnovana.

U slučaju ukidanja ustanove određuje se studijska godina u kojoj ustanova prestaje da upisuje studente u prvu godinu studija.

U slučaju ukidanja ustanove osnivač je dužan da zatečenim studentima omogući završetak studija u roku određenom aktom o ukidanju ustanove koji ne može biti kraći od roka utvrđenog zakonom za završetak studija.

Osnivač odluku o ukidanju ustanove dostavlja Ministarstvu i Agenciji radi unošenja promjena u registre.

Zabrana rada ustanove

Član 33

Kad nadležna inspekcija utvrdi da ustanova ne ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti ili ne obavlja djelatnost u skladu sa zakonom, privremeno će zabraniti rad ustanove i odrediti rok u kojem ustanova i osnivač moraju otkloniti utvrđene nedostatke.

Ako se u roku iz stava 1 ovog člana ne otklone nedostaci, nadležna inspekcija će zabraniti obavljanje djelatnosti te ustanove i obavijestiti o tome osnivača.

U slučaju zabrane obavljanja djelatnosti iz stava 2 ovog člana, ustanova i osnivač dužni su da studentima omoguće nastavak započetog obrazovanja na drugoj odgovarajućoj ustanovi.

2. Organizacija ustanova

Organ upravljanja univerziteta

Član 34

Organ upravljanja univerziteta je upravni odbor.
Upravni odbor utvrđuje poslovnu politiku univerziteta.

Upravni odbor državnog univerziteta

Član 35

Upravni odbor državnog univerziteta ima 15 članova i čine ga predstavnici lica sa akademskim zvanjem, saradnika, nenastavnog osoblja, studenata i predstavnici osnivača.

Za člana upravnog odbora iz reda lica sa akademskim zvanjem ne može biti birano lice koje obavlja funkciju dekana, prodekana, direktora, zamjenika direktora, rektora, prorektora i člana senata.

Predstavnici osnivača čine 1/3 ukupnog broja članova upravnog odbora.

Predstavnike studenata bira Studentski parlament Univerziteta Crne Gore u skladu sa svojim pravilima.

Upravni odbor se bira na period od četiri godine, osim predstavnika studenata koji se bira na period od dvije godine.

Nadležnost, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja upravnog odbora bliže se uređuje statutom državnog univerziteta.

Upravni odbor privatnog univerziteta

Član 36

Upravni odbor privatnog univerziteta bira osnivač.

U sastav upravnog odbora iz stava 1 ovog člana obavezno se biraju predstavnici studenata.

Nadležnost, broj članova, sastav, način izbora i razrješenja, način rada i odlučivanja upravnog odbora, kao i period na koji se bira upravni odbor privatnog univerziteta određuje osnivač, u skladu sa svojim statutom.

Organ upravljanja ustanove koja nije univerzitet

Član 37

Organ upravljanja ustanove koja nije univerzitet određuje se statutom ustanove.

U organu upravljanja iz stava 1 ovog člana moraju biti zastupljeni predstavnici akademskog osoblja, drugih zaposlenih i studenata.

Nadležnost, broj članova, sastav, trajanje mandata, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja organa upravljanja ustanove iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom ustanove.

Organ rukovođenja univerziteta

Član 38

Organ rukovođenja univerziteta je rektor.

Rektor je odgovoran za efikasan i kvalitetan rad na univerzitetu, kao i za rukovođenje u skladu sa zakonom i statutom univerziteta.

Univerzitet može imati prorektore.

Izbor rektora državnog univerziteta

Član 39

Rektor državnog univerziteta bira se na period od tri godine na osnovu javnog konkursa i podnešenog programa razvoja univerziteta.

Rektora državnog univerziteta predlaže senat, iz reda redovnih profesora državnog univerziteta, a bira ga upravni odbor.

Isto lice može biti birano za rektora državnog univerziteta dva puta uzastopno.

Bliži način izbora i razrješenja rektora, njegova ovlašćenja i druga pitanja od značaja za rad rektora uređuju se statutom državnog univerziteta.

Izbor prorektora državnog univerziteta

Član 40

Državni univerzitet može da ima jednog ili više prorektora u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta univerziteta.

Prorektora bira upravni odbor univerziteta na predlog rektora, na period od tri godine.

Bliži način izbora prorektora, ovlašćenja i druga pitanja od značaja za rad prorektora uređuju se statutom državnog univerziteta.

Izbor rektora i prorektora privatnog univerziteta

Član 41

Rektora privatnog univerziteta bira osnivač iz reda redovnih profesora, u skladu sa aktom o osnivanju i statutom univerziteta.

Način izbora rektora, odnosno prorektora privatnog univerziteta, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja od značaja za rad rektora i prorektora uređuju se statutom privatnog univerziteta.

Organ rukovođenja organizacione jedinice državnog univerziteta

Član 42

Organ rukovođenja organizacione jedinice državnog univerziteta je dekan, odnosno direktor, kojeg predlaže vijeće, a bira upravni odbor univerziteta u skladu sa statutom univerziteta.

Način izbora dekana, odnosno direktora, uslove, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja od značaja za rad dekana, odnosno direktora uređuju se statutom državnog univerziteta.

Organ rukovođenja ustanova, odnosno organizacionih jedinica privatnog univerziteta

Član 43

Organ rukovođenja ustanova, odnosno organizacionih jedinica privatnog univerziteta je dekan, odnosno direktor.

Način izbora dekana, odnosno direktora, uslove, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja od značaja za rad dekana, odnosno direktora uređuju se statutom privatnog univerziteta.

Organ rukovođenja ustanove koja nije univerzitet

Član 44

Organ rukovođenja ustanove koja nije univerzitet određuje se aktom o osnivanju i statutom te ustanove.

Način izbora organa rukovođenja, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja od značaja za rad organa rukovođenja uređuju se statutom ustanove.

Stručni organ univerziteta

Član 45

Stručni organ univerziteta je senat.

Senat čine predstavnici akademskog osoblja i studenata u skladu sa statutom univerziteta.

Za člana senata ne može biti izabrano lice koje je član upravnog odbora.

Od ukupnog broja članova senata sa akademskim zvanjem, najmanje 1/2 članova mora biti iz reda redovnih profesora univerziteta.

Nadležnost, broj, sastav, trajanje mandata, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja senata uređuje se statutom univerziteta.

Stručni organ organizacione jedinice državnog univerziteta

Član 46

Stručni organ organizacione jedinice državnog univerziteta je vijeće.

Vijeće iz stava 1 ovog člana čine: dekan, prodekani, lica sa akademskim zvanjem koja izvode nastavu, predstavnici saradnika i studenata, u skladu sa statutom državnog univerziteta.

Nadležnost, trajanje mandata, način rada i odlučivanja vijeća iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom državnog univerziteta.

Stručni organ ustanove, odnosno organizacione jedinice privatnog univerziteta

Član 47

Stručni organ ustanove, odnosno organizacione jedinice privatnog univerziteta je vijeće.

U vijeću iz stava 1 ovog člana moraju biti predstavnici studenata.

Bliži sastav, nadležnost, trajanje mandata, način rada i odlučivanja vijeća iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom privatnog univerziteta.

Stručni organ ustanove koja nije univerzitet

Član 48

Stručni organ ustanove koja nije univerzitet je vijeće ustanove.

Vijeće iz stava 1 ovog člana čine akademsko osoblje koje izvodi nastavu i predstavnici studenata, u skladu sa statutom ustanove.

Bliži sastav, nadležnost, trajanje mandata, način rada i odlučivanja vijeća iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom ustanove.

3. Finansiranje ustanove

Izvori finansiranja

Član 49

Ustanova može da se finansira iz:

- 1) sredstava osnivača;
- 2) školarina i drugih naknada koje plaćaju studenti;
- 3) intelektualnih i drugih usluga;
- 4) donacija, poklona i zavještanja;
- 5) prihoda od imovine (zakup);
- 6) projekata i ugovora sa međunarodnim, državnim ili privatnim subjektima u svrhu promovisanja nastave, istraživanja i konsultantskih aktivnosti; i
- 7) drugih izvora u skladu sa zakonom.

Odgovornost organa rukovođenja

Član 50

Organ rukovođenja ustanove odgovoran je za zakonitu i namjensku upotrebu sredstava obezbijeđenih u skladu sa ovim zakonom.

Finansijska kontrola

Član 51

U poslovanju javne ustanove obezbjeđuje se nezavisna unutrašnja i spoljašnja finansijska kontrola.

Unutrašnju finansijsku kontrolu javne ustanove jednom godišnje obavlja jedinica za unutrašnju reviziju koja je funkcionalno i organizaciono nezavisna, u skladu sa zakonom, statutom i međunarodnim standardima unutrašnje finansijske kontrole.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, unutrašnja finansijska kontrola može se obavljati i u toku budžetske godine na zahtjev Ministarstva ili organa upravljanja ustanove.

Javna ustanova dužna je da na svojoj internet stranici objavi izvještaj unutrašnje finansijske kontrole za svaku organizacionu jedinicu.

U vršenju spoljašnje finansijske kontrole u skladu sa posebnim zakonom, organ upravljanja javne ustanove dužan je da obezbijedi saradnju.

Povraćaj sredstava

Član 52

Vlada će od javne ustanove koja stiče sredstva iz budžeta Crne Gore da zatraži povraćaj dodijeljenih sredstava, ako je nalazom unutrašnje ili spoljašnje finansijske kontrole utvrđena nezakonita i nenamjenska upotreba sredstava.

Investiranje sredstava javne ustanove

Član 53

Javna ustanova može da investira sredstva u obrazovne ili istraživačke svrhe, uz saglasnost Vlade, pod uslovom da se:

- 1) ugovorom ne terete sredstva iz budžeta Crne Gore; i
- 2) sredstva iz budžeta Crne Gore ne izlažu riziku.

Privremeno finansiranje

Član 54

Ako javna ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji u skladu sa ovim zakonom, osnivač obezbjeđuje sredstva za finansiranje ustanove, bez mogućnosti upisa studenata u toj godini.

Normativi i standardi za finansiranje

Član 55

Osnivač obezbjeđuje sredstva javnoj ustanovi za:

- 1) materijalne troškove, tekuće i investiciono održavanje;
- 2) zarade zaposlenih u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i aktom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- 3) opremu i bibliotečki fond;
- 4) obavljanje naučnoistraživačkog, odnosno umjetničkog rada, koji je u funkciji podizanja kvaliteta nastave;

- 5) naučnoistraživačke projekte i inovacionu djelatnost;
 - 6) naučno i stručno usavršavanje zaposlenih;
 - 7) baze podataka i informacioni sistem;
 - 8) rad studentskog parlamenta i vannastavne aktivnosti studenata;
 - 9) uspostavljanje jednakih uslova studiranja za sve studente (nesmetan pristup, boravak i rad); i
 - 10) druge namjene u skladu sa zakonom.
- Normative i standarde za finansiranje javnih ustanova iz stava 1 ovog člana propisuje Vlada.

Finansiranje javnih ustanova

Član 56

Javna ustanova stiče sredstva iz budžeta Crne Gore na osnovu normativa i standarda iz člana 55 stav 2 ovog zakona, uzimajući u obzir broj studenata utvrđen licencom, cijenu koštanja studenta za određeni studijski program i ocjenu kvaliteta rada ustanove iz izvještaja o eksternoj evaluaciji.

Međusobna prava i obaveze između javne ustanove i Vlade za realizaciju studijskih programa osnovnih i postdiplomskih studija uređuju se ugovorom o finansiranju.

Ugovor iz stava 2 ovog člana zaključuje se najmanje za jednu fiskalnu godinu i naročito sadrži: ciljeve, aktivnosti i mjere za ostvarenje ciljeva, indikatore za praćenje sprovođenja ugovora, dinamiku dostavljanja izvještaja o realizaciji ugovora i druga pitanja od značaja za finansiranje.

Određivanje broja studenata

Član 57

Odluku o broju studenata koji će se finansirati iz budžeta Crne Gore za određeni studijski program, u skladu sa brojem propisanim u licenci javne ustanove, donosi upravni odbor javne ustanove, prije raspisivanja konkursa za upis na studijske programe.

Na odluku iz stava 1 ovog člana saglasnost daje Vlada.

Ostvarivanje prihoda javne ustanove na tržištu

Član 58

Djelatnost javne ustanove je, po pravilu, neprofitabilna.

Javna ustanova može, u skladu sa ovim zakonom, da promoviše i koristi obrazovne i istraživačke djelatnosti na tržištu radi ostvarivanja prihoda za realizaciju ciljeva visokog obrazovanja.

Prihodi iz stava 2 ovog člana koriste se za unapređivanje nastavne i naučnoistraživačke djelatnosti, u skladu sa finansijskim planom ustanove.

U slučaju kad djelatnost iz stava 2 ovog člana uključuje ili bi mogla uključiti korišćenje prava bilo koje značajnije intelektualne svojine, u bilo kojim literarnim, umjetničkim ili naučnim radovima, naučnim otkrićima, projektima, izumima, robu ili uslugama koje se, u cjelini ili djelimično, neposredno ili posredno, obezbjeđuju i iz sredstava budžeta Crne Gore, javna ustanova je dužna da prethodno pribavi saglasnost Vlade.

Posebni uslovi finansiranja

Član 59

Za sredstva koja se dodjeljuju javnoj ustanovi za nastavu i istraživanje, Vlada može propisati određene uslove za njihovo korišćenje, koji se odnose na:

- 1) sticanje, upotrebu i raspolaganje zemljištem, zgradama i opremom;
- 2) visinu i korišćenje školarine i drugih plaćanja koja se propisuju studentima;
- 3) transfer sredstava raspoređenih za studijske programe.

Naknada za studiranje

Član 60

Studenti osnovnih i postdiplomskih studija na javnim ustanovama ne plaćaju naknadu za studiranje.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

- studenti osnovnih i postdiplomskih studija plaćaju naknadu za studiranje za studijske programe koji se realizuju na stranom jeziku;
- studenti koji istovremeno studiraju na dva studijska programa osnovnih ili postdiplomskih studija, plaćaju naknadu za studiranje na jednom studijskom programu.

Studenti doktorskih studija na javnim ustanovama plaćaju naknadu za studiranje.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, javna ustanova može osloboditi plaćanja naknade za studiranje studente doktorskih studija koji imaju status saradnika u nastavi.

Studenti osnovnih, postdiplomskih i doktorskih studija na privatnim ustanovama plaćaju naknadu za studiranje.

Visinu naknade iz stava 2 alineja 1 ovog člana utvrđuje upravni odbor javne ustanove, uz saglasnost Ministarstva.

Utvrđivanje naknade za studiranje

Član 61

Visinu naknade koju plaćaju studenti na ustanovama utvrđuje organ upravljanja ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, visinu naknade koju plaćaju studenti osnovnih i postdiplomskih studija koji ne ostvare 45 ECTS, na javnim ustanovama utvrđuje organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva.

Visina naknade iz stava 2 ovog člana može se odrediti u različitom iznosu zavisno od troškova realizacije studijskog programa.

Studenti sa invaliditetom i studenti RE populacije osnovnih i postdiplomskih studija koji su upisani po principu afirmativne akcije na javnim ustanovama u broju većem od broja studenata koji su utvrđeni odlukom iz člana 57 ovog zakona oslobađaju se plaćanja naknade i na privatnim ustanovama.

Sredstva za studente iz stava 4 ovog člana javnim i privatnim ustanovama obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore, po cijeni koštanja studenta na javnoj ustanovi za određeni studijski program.

Nacionalna agencija za programe Evropske unije

Član 62

Za realizaciju i promociju programa Evropske unije i drugih međunarodnih programa u području obrazovanja, nauke, osposobljavanja i mladih, Vlada osniva Nacionalnu agenciju za programe Evropske unije.

Organizacija i način rada agencije iz stava 1 ovog člana, uređuju se aktom o osnivanju.

III. OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA VISOKOG OBRAZOVANJA

Interna evaluacija

Član 63

Ustanova sprovodi postupak interne evaluacije kroz samoevaluaciju kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada na kraju svake studijske godine, u skladu sa statutom ustanove i ESG standardima.

U postupku samoevaluacije vrši se anketiranje studenata na svim nivoima, najmanje jednom godišnje o studijskim programima, nastavi, učenju, uslovima i radu akademskog osoblja.

Anketa mora da sadrži i pitanja o uslovima obrazovanja studenata sa invaliditetom koja se odnose na organizaciju izvođenja nastave, načinu i metodama provjere znanja studenata sa invaliditetom.

Sadržaj ankete utvrđuje ustanova, uz mišljenje Agencije.

Učešće studenata u anketi je obavezno.

Anketa je anonimna.

Rezultati anketiranja studenata po studijskim programima, odnosno godinama studija, objavljuju se na internet stranici ustanove.

Godišnji izvještaj o samoevaluaciji ustanove sa akcionim planom usvaja stručni organ ustanove i dostavlja se Ministarstvu i Agenciji.

Akreditacija

Član 64

Ustanova je dužna da Agenciji, najkasnije šest mjeseci prije početka obavljanja djelatnosti, podnese zahtjev za akreditaciju sa izvještajem o ispunjenosti standarda i kriterijuma.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako ustanova organizuje studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom koja je akreditovana od agencija za obezbjeđivanje kvaliteta država članica Evropske unije, ne vrši se akreditacija studijskog programa u skladu sa ovim zakonom.

U postupku akreditacije vrši se ocjena kvaliteta studijskog programa u odnosu na ESG standarde u skladu sa ovim zakonom, njegove usklađenosti sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i uporedivosti sa istim ili sličnim programima u inostranstvu, kao i zastupljenost i kreditno vrednovanje praktične nastave.

Akreditacija studijskog programa izdaje se na period dvije godine duži od perioda trajanja studijskog programa.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, akreditacija koja ističe prije reakreditacije ustanove važi do okončanja postupka reakreditacije.

Za akreditaciju studijskih programa Agencija obrazuje komisiju iz reda nezavisnih eksperata iz Crne Gore i inostranstva sa liste eksperata.

Rješenje o obrazovanju komisije iz stava 6 ovog člana, Agencija dostavlja ustanovi u roku od sedam dana od dana donošenja rješenja.

Ustanova ima pravo prigovora na rješenje iz stava 7 ovog člana iz razloga propisanih članom 68 ovog zakona.

O prigovoru iz stava 8 ovog člana odlučuje upravni odbor Agencije.

Listu eksperata iz stava 6 ovog člana utvrđuje Agencija nakon sprovedenog javnog poziva.

Troškove akreditacije studijskih programa finansira ustanova.

Troškovi iz stava 8 ovog člana uplaćuju se Agenciji.

Akreditacija zajedničkog studijskog programa koji će realizovati domaća i strana ustanova sprovodi se primjenjujući postupak i standarde koje propisuje Evropski pristup obezbjeđenja kvaliteta zajedničkih studija.

Kriterijume i način utvrđivanja liste eksperata iz stava 6 ovog člana uređuje Agencija, uz mišljenje ustanova.

Postupak akreditacije studijskih programa, sadržaj i oblik sertifikata o akreditaciji uređuje Upravni odbor Agencije, na predlog Akreditacionog odbora.

Akreditacija posebnog programa u visokom obrazovanju

Član 65

Ustanova je dužna da Agenciji, najkasnije tri mjeseca prije realizacije posebnog programa u visokom obrazovanju radi sticanja stručne ili dijela stručne kvalifikacije, podnese zahtjev za akreditaciju.

Na akreditaciju programa iz stava 1 ovog člana, shodno se primjenjuju odredbe člana 64 ovog zakona.

Reakreditacija ustanove

Član 66

Reakreditaciju ustanove vrši Agencija.

Reakreditacija ustanove sprovodi se svakih sedam godina.

Agencija vrši reakreditaciju u skladu sa ESG standardima, u skladu sa ovim zakonom.

U postupku reakreditacije ustanova priprema izvještaj o samoevaluaciji za period važenja akreditacije, odnosno reakreditacije.

Na osnovu izvještaja o samoevaluaciji i sprovedenog postupka reakreditacije komisija za reakreditaciju, koju obrazuje Agencija, priprema izvještaj o reakreditaciji ustanove.

Rješenje o obrazovanju komisije iz stava 5 ovog člana, Agencija dostavlja ustanovi u roku od sedam dana od dana donošenja rješenja.

Ustanova ima pravo prigovora na rješenje iz stava 6 ovog člana iz razloga propisanih članom 68 ovog zakona.

O prigovoru iz stava 7 ovog člana odlučuje Upravni odbor Agencije.

Izvještaj o reakreditaciji iz stava 5 ovog člana dostavlja se Agenciji, ustanovi i Ministarstvu.

Na osnovu pozitivnog izvještaja komisije iz stava 5 ovog člana Agencija izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove na period od sedam godina.

Troškove reakreditacije finansira ustanova.

Troškovi iz stava 11 ovog člana uplaćuju se Agenciji.

Postupak reakreditacije, sadržaj i oblik sertifikata o reakreditaciji uređuje Upravni odbor Agencije, na predlog Akreditacionog odbora.

Komisija za prigovore

Član 67

Ustanova ima pravo prigovora na izvještaj o akreditaciji, odnosno reakreditaciji Komisiji za prigovore u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja.

Komisiju iz stava 1 ovog člana, na osnovu javnog poziva, obrazuje Upravni odbor Agencije iz reda nastavnika sa akademskim zvanjem koji imaju iskustva na

poslovima obezbjeđivanja kvaliteta visokog obrazovanja, a koji nijesu učestvovali u postupku akreditacije, odnosno reakreditacije na ustanovi koja je podnijela prigovor.

Javni poziv za članove Komisije za prigovore raspisuje Upravni odbor Agencije.

Komisija za prigovore ima sedam članova od kojih je najmanje jedan iz oblasti pravnih nauka.

Komisija za prigovore je dužna da odluku po prigovoru donese u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora.

Protiv odluke iz stava 5 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Na osnovu odluke iz stava 5 ovog člana Akreditacioni odbor donosi odluku o akreditaciji, odnosno reakreditaciji.

Komisija za prigovore donosi poslovnik kojim utvrđuje bliži način rada i odlučivanja.

Sukob interesa

Član 68

Članovi komisije za akreditaciju, odnosno reakreditaciju i komisije za prigovore ne smiju biti u sukobu interesa u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje korupcije.

Pored slučajeva propisanih zakonom kojim se uređuje sprečavanje korupcije, članovi komisije iz stava 1 ovog člana su u sukobu interesa i ako:

1) imaju ugovor o radu, ugovor o dopunskom radu ili ugovor o radnom angažovanju u skladu sa posebnim zakonom ili su na bilo koji drugi način angažovani na ustanovi ili projektu koji realizuje ta ustanova u posljednjih pet godina; i

2) su bili članovi organa upravljanja, rukovođenja ili stručnog organa, odnosno savjetodavnog tijela na toj ustanovi u posljednjih pet godina.

Privremeno važenje licence

Član 69

Ako ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji može da obavlja djelatnost radi završetka studija studenata koji su započeli obrazovanje bez mogućnosti upisa novih studenata.

Ako ustanova poslije isteka roka od godinu dana ne dobije sertifikat o reakreditaciji, Ministarstvo rješenjem oduzima licencu ustanovi.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Izuzetak

Član 70

Licencirana ustanova u periodu važenja akreditacije, odnosno reakreditacije može da vrši izmjene studijskog programa na svim nivoima studija najviše do 20 procenata od ukupnog broja ECTS za taj studijski program bez sprovođenja postupka akreditacije i licenciranja.

Istraživanje tržišta rada

Član 71

Ustanova je dužna da najmanje jednom u toku važenja akreditacije, odnosno reakreditacije vrši istraživanje tržišta rada anketiranjem svršenih studenata, udruženja poslodavaca, privrednih subjekata i preduzetnika o primjenjivosti stečenih znanja, vještina i kompetencija koje su neophodne tržištu rada.

Rezultati istraživanja iz stava 1 ovog člana razmatraju se kod pripreme izvještaja o samoevaluaciji i reakreditaciji i objavljuju se na internet stranici ustanove.

IV. AKADEMSKO OSOBLJE

Akademsko osoblje

Član 72

Akademsko osoblje, u smislu ovog zakona, su lica sa akademskim zvanjem i saradnici koji neposredno realizuju studijski program na ustanovi.

Akadska zvanja

Član 73

Akadska zvanja su:

- 1) redovni profesor;
- 2) vanredni profesor;
- 3) docent;
- 4) profesor visoke škole; i
- 5) predavač visoke škole.

Profesor visoke škole i predavač visoke škole mogu da izvode nastavu samo na primijenjenim studijskim programima.

Redovni profesor, vanredni profesor i docent mogu da izvode nastavu na akademskim i primijenjenim studijskim programima.

Lica iz stava 1 ovog člana, na osnovu javnog konkursa, bira stručni organ ustanove na period od pet godina, osim redovnog profesora koji se bira na neodređeno vrijeme.

Izbor u više zvanje vrši se nakon isteka perioda izbora u niže zvanje.

Lice koje ne ispunjava uslove za izbor u više zvanje može se ponovo izabrati u isto zvanje na period od pet godina, najviše jedanput, ako ispunjava uslove za izbor u to zvanje.

Nakon izbora u isto zvanje, postupak za izbor u više zvanje može se pokrenuti i prije isteka petogodišnjeg perioda, ali ne ranije od tri godine nakon izbora u isto zvanje.

Konkurs za izbor u više akademsko zvanje mora se raspisati najkasnije šest mjeseci prije isteka perioda na koji je lice birano u isto akademsko zvanje u skladu sa statutom ustanove.

Postupak izbora u akademsko zvanje iz stava 1 ovog člana mora se završiti u roku od šest mjeseci od dana raspisivanja konkursa.

Uslovi za izbor u akademsko zvanje

Član 74

U akademsko zvanje može biti izabrano lice koje ima doktorat nauka i provjerene pedagoške sposobnosti.

U akademsko zvanje za umjetničke i njima odgovarajuće predmete na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost može biti izabrano lice koje ima najmanje master, priznata umjetnička djela i provjerene pedagoške sposobnosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u akademsko zvanje profesor visoke škole može biti izabrano lice koje ima doktorat nauka i provjerene pedagoške sposobnosti

ili master i objavljene naučne, odnosno stručne radove, a u akademsko zvanje predavač visoke škole može biti izabrano lice koje ima master i provjerene pedagoške sposobnosti.

Pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana, akademsko osoblje mora da ispunjava uslove za izbor u zvanje za odgovarajuću naučnu, odnosno umjetničku oblast, koji moraju biti međunarodno uporedivi.

Izbor u akademsko zvanje

Član 75

Izbor u akademsko zvanje vrši se u skladu sa uslovima i kriterijumima za izbor u akademsko zvanja.

Prilikom izbora u akademsko zvanja može se omogućiti učestvovanje međunarodnih eksperata, u skladu sa statutom ustanove.

Bliži postupak i način izbora u akademsko zvanje, kao i druga pitanja u vezi sa izborom uređuju se statutom ustanove.

Ugovor o radu

Član 76

Ustanova zaključuje ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa licem koje je izabrano u akademsko zvanje, uz obavezu sprovođenja izbora u više ili isto akademsko zvanje sa licima u zvanju docent ili vanredni profesor, odnosno profesor ili predavač visoke škole u skladu sa ovim zakonom.

Ako vanredni profesor, docent, profesor visoke škole ili predavač visoke škole ne ispuni uslov za izbor u više zvanje ili za ponovni izbor u isto zvanje, ugovor iz stava 1 ovog člana se raskida ili ustanova to lice može rasporediti na drugo radno mjesto koje odgovara njegovoj kvalifikaciji, u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Redovni profesor, nakon penzionisanja, zadržava stečeno akademsko zvanje.

Produžavanje roka za izbor u akademsko zvanje

Član 77

Ako lice koje je izabrano u akademsko zvanje bude izabrano, odnosno imenovano na državnu funkciju, period na koji je lice izabrano u akademsko zvanje produžava se za period izbora, odnosno imenovanja na funkciju do isteka jednog mandata, u skladu sa opštim propisima o radu.

Ako je lice koje je izabrano u akademsko zvanje ostvarilo pravo po osnovu održavanja trudnoće, porodijskog ili roditeljskog odsustva ili je odsustvovalo zbog privremene spriječenosti za rad usljed bolesti u neprekidnom trajanju dužem od šest mjeseci u skladu sa posebnim zakonom, period na koji je lice izabrano produžava se za period trajanja tog odsustva.

Produžavanje roka za izbor u akademsko zvanje u slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana ostvaruje se na zahtjev lica.

Ako period na koji je lice izabrano u akademsko zvanje ističe u toku mirovanja prava i obaveza iz radnog odnosa u skladu sa opštim propisima o radu, na zahtjev tog lica može se sprovesti postupak izbora u odgovarajuće akademsko zvanje.

Saradnici

Član 78

Saradnik u nastavi može biti:

- student postdiplomskih master studija koji je završio osnovne ili postdiplomske specijalističke studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- lice koje je steklo zvanje master sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50) do sticanja statusa studenta doktorskih studija;
- student doktorskih studija koji je završio postdiplomske master studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- lice koje je steklo naučno zvanje doktor nauka ili doktor umjetnosti na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost, odnosno master umjetnosti za oblasti za koje se ne organizuju doktorske studije.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, saradnik u nastavi na visokoj školi može biti lice koje je završilo osnovne studije obima najmanje 240 ECTS sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50) ili student master studija sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50).

Lice iz stava 1 ovog člana bira se na osnovu javnog konkursa koji raspisuje ustanova u skladu sa statutom ustanove.

Saradnik u nastavi ne može biti mentor i samostalno izvoditi teorijsku nastavu, vršiti ispitivanje i ocjenjivanje studenata.

Bliži uslovi, način i postupak izbora saradnika uređuju se statutom ustanove.

Radni odnosi saradnika u nastavi

Član 79

Ugovor sa saradnikom iz člana 78 stav 1 alineja 1 ovog zakona zaključuje se na propisani period dužine trajanja master studija, s tim da se ugovor može produžiti najduže dvije godine od isteka propisanog perioda trajanja master studija.

Ugovor sa saradnikom iz člana 78 stav 1 alineja 2 ovog zakona zaključuje se na period do raspisivanja konkursa za upis na doktorske studije, ali ne duže od jedne godine.

Ugovor sa saradnikom iz člana 78 stav 1 alineja 3 ovog zakona zaključuje se na period od tri godine, s tim da se ugovor može produžiti najviše do sedam godina.

Ugovor sa saradnikom iz člana 78 stav 1 alineja 4 ovog zakona zaključuje se na period do pet godina.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, sa saradnikom koji je stekao zvanje doktor nauka, a ispunjava uslove za izbor u akademsko zvanje docenta, može se zaključiti najviše još jedan ugovor u trajanju do pet godina.

Gostujući profesor

Član 80

Javna ustanova može angažovati lice sa akademskim zvanjem sa druge ustanove kao gostujućeg profesora, na predlog vijeća organizacione jedinice i bez javnog konkursa, o čemu odlučuje nadležni organ ustanove.

Privatna ustanova može angažovati lice sa akademskim zvanjem sa druge ustanove kao gostujućeg profesora, u skladu sa svojim statutom.

Prava i obaveze između gostujućeg profesora i ustanove uređuju se ugovorom, u skladu sa statutom ustanove.

Profesor emeritus

Član 81

Univerzitet može dodijeliti zvanje profesor emeritus penzionisanom redovnom profesoru koji se posebno istakao svojim naučnim, odnosno umjetničkim radom.

Bliži uslovi i postupak za dodjelu zvanja profesor emeritus uređuju se opštim aktom univerziteta.

V. ORGANIZACIJA STUDIJA

Studijski programi

Član 82

Studije na ustanovama realizuju se na osnovu akreditovanog studijskog programa.

Završetkom studijskog programa stiče se određeni nivo obrazovanja i kvalifikacija, u skladu sa zakonom.

Strani jezik u studijskom programu

Član 83

Ustanova, u okviru studijskog programa koji realizuje, obezbjeđuje studentima sticanje znanja najmanje jednog stranog jezika struke u nivou B2 Zajedničkog evropskog referentnog okvira za strane jezike.

Strani jezik iz stava 1 ovog člana izvodi se po pravilu za svaki studijski program, odnosno srodne studijske programe.

Ustanova može organizovati, na zahtjev studenata, i nastavu stranog jezika za opšte svrhe.

Vrste studijskih programa

Član 84

Studijski programi koji se mogu realizovati na ustanovama su: osnovni, postdiplomski i doktorski.

Osnovni studijski program je obima 180 ECTS ili 240 ECTS.

Postdiplomski studijski programi su: specijalistički, obima 60 ECTS i master, obima 60 ECTS ili 120 ECTS.

Osnovni i postdiplomski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski i primijenjeni.

Doktorski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski, obima 180 ECTS.

Integrirani studijski program je obima 300 ECTS ili 360 ECTS.

Studijski programi iz stava 1 ovog člana mogu biti interdisciplinarni i organizuju se iz najmanje dvije naučne oblasti.

Studijski program mora da sadrži praktičnu nastavu, kao i ishode učenja za naučnu oblast kojoj pripada studijski program, odnosno kompetencije za obavljanje djelatnosti.

Praktična nastava iz stava 8 ovog člana organizuje se u obimu od najmanje 30 ECTS po studijskom programu osnovnih studija, a realizuje se u realnom radnom okruženju ili u prostorijama ustanove, u skladu sa studijskim programom.

Praktična nastava iz stava 8 ovog člana mora biti organizovana na način koji je pristupačan licima sa invaliditetom i u skladu sa njihovim individualnim potrebama.

Studijski programi osnovnih i postdiplomskih studija sadrže najmanje po dva izborna modula.

Realizacija studijskog programa sa poslodavcem

Član 85

Ustanova može da realizuje studijski program zajedno sa poslodavcem (u daljem tekstu: dualni model).

Dualni model realizuje se kroz teorijsku nastavu i vježbe na ustanovi i praktično obrazovanje kod poslodavca gdje se stiču i usavršavaju znanja, vještine i sposobnosti studenata u skladu sa ishodima učenja predviđenim studijskim programom.

Uslove za organizovanje dualnog modela na ustanovama utvrđuje Agencija, na predlog Akreditacionog odbora.

Bliži način realizacije dualnog modela uređuje ustanova.

ECTS

Član 86

Studijski programi za sticanje nivoa obrazovanja i diploma visokog obrazovanja moraju biti usklađeni sa ECTS.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednoj studijskoj godini je 60 ECTS.

Prenos ECTS može se realizovati između različitih studijskih programa, odnosno ustanova.

Kriterijumi i uslovi prenosa ECTS utvrđuju se opštim aktom ustanove, odnosno ugovorom između ustanova.

Prijavljivanje većeg broja ECTS

Član 87

Student prilikom upisa studijske godine prijavljuje predmete iz predviđenog dijela studijskog programa obima 60 ECTS za studijsku godinu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, prilikom upisa naredne studijske godine student može da prijavi, sluša i polaže do 10 ECTS za predmete iz prethodnih studijskih godina za koje plaća naknadu utvrđenu aktom ustanove.

Vrste diploma

Član 88

Diplome koji se stiču na ustanovi su:

1) diploma akademskih osnovnih studija poslije završenog osnovnog akademskog studijskog programa obima 180 ECTS ili 240 ECTS;

2) diploma primijenjenih osnovnih studija poslije završenog osnovnog primijenjenog studijskog programa obima 180 ECTS ili 240 ECTS;

3) diploma akademskih postdiplomskih specijalističkih studija, poslije završenog postdiplomskog akademskog specijalističkog studijskog programa obima 60 ECTS;

4) diploma primijenjenih postdiplomskih specijalističkih studija, poslije završenog postdiplomskog primijenjenog specijalističkog studijskog programa obima 60 ECTS;

5) diploma akademskih postdiplomskih master studija, poslije završenog postdiplomskog akademskog master studijskog programa obima 60 ECTS ili 120 ECTS;

6) diploma primijenjenih postdiplomskih master studija, poslije završenog postdiplomskog primijenjenog master studijskog programa obima 60 ECTS ili 120 ECTS;

7) diploma akademskih integrisanih osnovnih i postdiplomskih studijama, poslije završenog integrisanog akademskog osnovnog i master studijskog programa obima 300 ECTS ili 360 ECTS;

8) diploma akademskih doktorskih studija poslije završenog akademskog dokorskog studijskog programa obima 180 ECTS i odbrane doktorske disertacije.

Izuzetno od stava 1 tačka 8 ovog člana, diplomu akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje je završilo integrisani studijski program obima 300 ECTS ili 360 ECTS i završenog akademskog dokorskog studijskog programa obima 180 ECTS i odbrane doktorske disertacije.

Studijski programi po osnovu kojih se stiču diplome za regulisane profesije u smislu posebnog zakona moraju biti usklađeni sa propisima Evropske unije kojima se uređuju regulisane profesije.

VI. PRAVILA STUDIRANJA

Studijska godina i organizacija nastave

Član 89

Ustanova realizuje nastavu u toku studijske godine koja, po pravilu, počinje 1. septembra, u skladu sa akademskim kalendarom.

Akademski kalendar utvrđuje stručni organ ustanove prije početka studijske godine.

Nastava u studijskoj godini realizuje se u dva semestra, od kojih svaki traje po 14 nedjelja.

Nastava pojedinačnih predmeta realizuje se u toku jednog semestra, u skladu sa studijskim programom.

Onlajn nastava

Član 90

U naročito opravdanim slučajevima (epidemija, elementarne nepogode ili u slučaju nepredviđenih okolnosti) nastava se može organizovati onlajn.

Odluku i način organizovanja nastave iz stava 1 ovog člana donosi organ rukovođenja ustanove.

Učenje na daljinu

Član 91

Nastava može biti organizovana i kao učenje na daljinu, a polaganje ispita održava se u prostorijama ustanove.

Uslove za organizovanje nastave iz stava 1 ovog člana utvrđuje Agencija, na predlog Akreditacionog odbora.

Bliži način organizovanja nastave iz stava 1 ovog člana i polaganja ispita uređuje ustanova.

Organizacija studija

Član 92

Ustanova je dužna da za sve studente, osim za učenje na daljinu, organizuje predavanja, vježbe, praktičnu nastavu i druge oblike nastave, u skladu sa studijskim programom za postizanje ishoda učenja.

Praktična znanja, vještine i kompetencije, odnosno praktična nastava stiče se u realnom radnom okruženju ili u prostorijama ustanove, u skladu sa studijskim programom.

Praktična nastava van ustanove ostvaruje se kod poslodavaca na osnovu ugovora o praktičnoj nastavi.

Ustanova je dužna da na početku studijske godine na odgovarajući način informiše studente o načinu, vremenu i mjestu održavanja nastave, provjere znanja i ispita, rezultatima ispita i drugim pitanjima od značaja za organizaciju studija.

Način i vrijeme organizovanja oblika nastave iz stava 1 ovog člana ustanova uređuje opštim aktom.

Pravila studiranja

Član 93

Prilikom upisa na ustanovu student se opredjeljuje za određeni studijski program.

Studijskim programom određuju se predmeti za pojedinu godinu studiranja.

Polaganjem ispita iz predmeta iz stava 2 ovog člana, student stiče određeni broj ECTS u skladu sa studijskim programom.

Ustanova može studentu koji nije ostvario najmanje 45 ECTS za određeni studijski program, odobriti upis u narednu studijsku godinu ako nije položio jedan ispit iz predmeta koji se vrednuje sa više od 15 ECTS, u skladu sa statutom ustanove.

Student koji ne položi izborni predmet može ponovo da se opredijeli za isti ili drugi izborni predmet.

Pravila studiranja bliže se utvrđuju opštim aktom ustanove.

Promjena načina finansiranja studenta

Član 94

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima najmanje 45 ECTS ostvarenih u prvi put upisanoj studijskoj godini ima pravo da se i u narednoj studijskoj godini finansira iz budžeta.

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima manje od 45 ECTS u prvi put upisanoj studijskoj godini može da nastavi studije u statusu studenta koji se sam finansira.

Student iz stava 2 ovog člana koji položi sve ispite, odnosno ostvari 60 ECTS, ima pravo da se u narednoj godini finansira iz budžeta.

Ocjenjivanje

Član 95

Student polaže ispit po završetku nastave iz tog studijskog predmeta na način predviđen studijskim programom, u skladu sa statutom ustanove.

Uspješnost studenta u savladavanju predmeta i svih oblika provjere znanja prije ispita vrednuje se i izražava poenima.

Ukupan broj poena koje student može steći kroz sve predispitne oblike provjere znanja, odnosno ishoda učenja iznosi od 30 do 70 poena, u skladu sa pravilima studija.

Po osnovu svih predispitnih oblika provjere znanja, odnosno ishoda učenja i polaganjem ispita student može ostvariti najviše 100 poena, u skladu sa pravilima studija.

Uspjeh studenta na ispitu i drugim oblicima provjere znanja izražava se slovnim ocjenama i to: A, B, C, D, E i F.

Slovne ocjene iz stava 5 ovog člana ekvivalentne su brojčanim ocjenama, i to:

- 1) ocjena A (odličan) ekvivalentna je ocjeni 10;
- 2) ocjena B (vrlodobar) ekvivalentna je ocjeni 9;
- 3) ocjena C (dobar) ekvivalentna je ocjeni 8;
- 4) ocjena D (zadovoljava) ekvivalentna je ocjeni 7;
- 5) ocjena E (dovoljan) ekvivalentna je ocjeni 6;
- 6) ocjena F je nedovoljna ocjena.

Srednja ocjena tokom studija određuje se kao količnik zbira proizvoda brojčane ocjene i ECTS za svaki predmet i ukupnog broja stečenih ECTS.

Ispit **Član 96**

Ispit je javan.

Student polaže ispit u prostorijama ustanove.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ispit se može polagati van prostorija ustanove samo ako se radi o ispitu studijskog predmeta čiji karakter to zahtijeva.

Student polaže ispit neposredno po završetku nastave iz tog predmeta.

Student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na mjestu i na način prilagođen njegovim mogućnostima u skladu sa statutom ustanove.

Student može da polaže najviše dva kolokvijuma ili jedan završni ispit u jednom danu i ne više od dva završna ispita u toku sedmice, osim u septembarskom ispitnom roku.

Izuzetno od stava 6 ovog člana, student na studijskom programu koji ima više od šest predmeta u semestru može polagati najviše tri završna ispita u toku sedmice.

Ispitni rok **Član 97**

Osnovni ispitni rokovi su januarski, junski i septembarski.

U septembarskom ispitnom roku student ima pravo da polaže sve ispite i predispitne provjere znanja (kolokvijumi i sl.) za predmete koje je prijavio u toj studijskoj godini, a koje nije polagao ili nije položio u januarskom, odnosno junskom roku, u skladu sa posebnim aktom ustanove.

Student koji ne položi ispit u rokovima iz stava 1 ovog člana u prvom ispitnom terminu ima pravo da polaže u drugom terminu istog ispitnog roka.

Termini za organizaciju ispita u rokovima iz stava 1 ovog člana određuju se akademskim kalendarom ustanove.

Prigovor **Član 98**

Student ima pravo da, u roku od 48 časova od dobijanja ocjene na ispitu, organu rukovođenja ustanove podnese prigovor na ocjenu ako smatra da ispit nije obavljen u skladu sa zakonom i opštim aktom ustanove.

Organ rukovođenja je dužan da po prigovoru, u roku od tri dana, obrazuje komisiju koja će utvrditi, u skladu sa zahtjevom iz prigovora, da li je ocjena izvedena suprotno propisima, pregledati i ponovo ocijeniti pisani ili drugi rad ili ispitati studenta.

Ocjena komisije iz stava 2 ovog člana je konačna.

Ako student traži izuzeće predmetnog nastavnika, taj nastavnik ne može biti član komisije iz stava 2 ovog člana.

VII. STUDENTI

Upis na osnovne studije

Član 99

Pravo upisa na osnovne akademske i primijenjene studije ima lice koje je steklo odgovarajući nivo obrazovanja IV1 podnivo nacionalnog okvira kvalifikacija.

Upis na studije iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu:

1) opšteg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za sticanje IV1 podnivoa nacionalnog okvira kvalifikacija;

2) rezultata postignutih na eksternom maturskom, odnosno stručnom ispitu;

3) postignutog uspjeha iz dva predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su od značaja za nastavak obrazovanja;

4) uspjeha na državnom ili međunarodnom takmičenju iz predmeta koji su od značaja za nastavak obrazovanja; i

5) diplome „Luča“.

Za upis na određene studijske programe može se uvesti prijemni ispit.

Maturski, odnosno stručni ispit iz stava 2 tačka 2 ovog člana vrednuje se sa najmanje 15% od ukupnog broja bodova koji se stiče prilikom upisa vrednovanjem svih kriterijuma iz st. 2 i 3 ovog člana.

Za lica sa invaliditetom i pripadnike RE populacije sprovodi se princip afirmativne akcije prilikom upisa na studijski program.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, na stručno-umjetničkim studijskim programima osnovnih studija fakulteta i akademija umjetnosti može se upisati kandidat bez završene srednje škole ako položi prijemni ispit u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, uslove, kriterijume, način i postupak upisa stranaca na studijske programe koji su akreditovani i realizuju se na stranom jeziku uređuje ustanova.

Bliže uslove i kriterijume, način i postupak upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija propisuje Ministarstvo.

Upis na postdiplomske studije

Član 100

Upis na postdiplomske specijalističke akademske studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim studijama obima najmanje 180 ECTS u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Upis na postdiplomske specijalističke primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim primijenjenim studijama obima najmanje 180 ECTS u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Upis na postdiplomske akademske master studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim studijama obima najmanje 180 ECTS, odnosno 240 ECTS i prijemnom ispitu u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, upis na postdiplomske akademske master studije nakon završenih postdiplomskih specijalističkih akademskih studija obima 60 ECTS, vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim i postdiplomskim akademskim specijalističkim studijama u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Bliže uslove i kriterijume za upis na studije iz st. 1, 2 i 3 ovog člana i način njihovog vrednovanja, sadržaj i način polaganja prijemnog ispita iz stava 3 ovog člana, kao i način utvrđivanja nivoa usaglašenosti studijskih programa osnovnih studija za upis u prvu godinu postdiplomskih studija, uređuju se aktom ustanove.

Upis na doktorske studije

Član 101

Upis na doktorske studije vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim na postdiplomskim master akademskim studijama, odnosno integrisanim akademskim studijama i drugim kriterijumima u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Bliže uslove, kriterijume i način utvrđivanja nivoa usaglašenosti akademskih studijskih programa postdiplomskih master studija, odnosno integrisanih akademskih studija, za upis u prvu godinu doktorskih studija, uređuje stručni organ ustanove.

Posebni programi u visokom obrazovanju

Član 102

Ustanove mogu realizovati posebne programe u visokom obrazovanju radi sticanja mikrokvalifikacije u skladu sa zakonom i aktima ustanove.

Posebni program u visokom obrazovanju može biti i modul studijskog programa, ali se ne smatra studijskim programom.

Posebne programe u visokom obrazovanju na osnovu kojih se stiče mikrokvalifikacija akredituje Agencija, osim modula koji su akreditovani u okviru akreditacije studijskog programa.

Licu koje završi posebni program u visokom obrazovanju izdaje se potvrda u skladu sa zakonom.

Provjera znanja, vještina i kompetencija lica koja završe posebne programe u visokom obrazovanju vrši se u skladu sa posebnim aktom ustanove.

Mikrokredencijali

Član 103

Ustanove mogu realizovati mikrokredencijale koji mogu da vode sticanju mikrokvalifikacije.

Mikrokredencijale koji vode sticanju mikrokvalifikacije akredituje Agencija.

Mikrokredencijali koji ne vode sticanju mikrokvalifikacije realizuju se u skladu sa aktom ustanove.

Licu koje završi mikrokredencijal izdaje se uvjerenje.

Provjera znanja, vještina i kompetencija lica koje završi mikrokredencijal vrši se u skladu sa posebnim aktom ustanove.

Prepis Član 104

Student osnovnih studija može se prepisati na drugu ustanovu u skladu sa aktom ustanove.

Konkurs za upis Član 105

Konkurs za upis na studije raspisuje ustanova, u skladu sa licencom i statutom.

Konkurs za upis na studije u javnoj ustanovi raspisuje organ upravljanja, u skladu sa licencom, uz prethodnu saglasnost Vlade.

Prijava na konkurs za upis na osnovne i postdiplomske studijske programe na ustanovi podnosi se u elektronskom obliku.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, ako nije moguće podnijeti prijavu u elektronskom obliku, prijava se može podnijeti u pisanom obliku.

Bliži način i postupak podnošenja prijave iz st. 3 i 4 ovog člana uređuje ustanova.

Broj studenata za upis Član 106

Ustanova utvrđuje broj studenata koji se upisuje na studijske programe koje organizuje, koji ne može biti veći od broja utvrđenog u licenci.

U slučaju da se studenti sa invaliditetom ili studenti RE populacije ne kvalifikuju za upis do broja studenata utvrđenog licencom, upisuju se po principu afirmativne akcije, odnosno preko broja utvrđenog licencom.

Upis stranaca Član 107

Stranac ima pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori pod jednakim uslovima kao i crnogorski državljani, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Status studenta Član 108

Status studenta stiče se upisom na odgovarajući studijski program na ustanovi.

Ugovor o studiranju Član 109

Student i ustanova zaključuju ugovor o studiranju, kojim se bliže uređuju njihova međusobna prava i obaveze.

Uz ugovor o studiranju, studenti potpisuju i izjavu o poštovanju načela akademske etike.

Ugovor iz stava 1 ovog člana sadrži obavezu ustanove o obezbjeđivanju nastavka i završetka obrazovanja u slučaju prestanka rada ustanove ili studijskog programa.

Sadržaj ugovora iz stava 1 ovog člana za javne ustanove utvrđuje Ministarstvo i objavljuje na svojoj internet stranici.

Prava studenata

Član 110

Student ima pravo:

- 1) na kvalitetno obrazovanje i objektivno ocjenjivanje;
- 2) na izjašnjavanje o kvalitetu rada akademskog osoblja;
- 3) na žalbu u slučaju povrede njegovog prava utvrđenog opštim aktom ustanove;
- 4) na mirovanje prava i obaveza za vrijeme trudnoće, porodijskog ili roditeljskog odsustva, duže bolesti i u drugim opravdanim slučajevima u skladu sa statutom ustanove;
- 5) da pohađa predavanja, seminare i ostale vidove nastave;
- 6) da koristi biblioteke, računarske sale i ostale usluge koje ustanova pruža studentima;
- 7) da bira i bude biran u organe ustanove, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove;
- 8) na zastupljenost najmanje od 20% u odnosu na ukupan broj članova u stručnim organima i organima upravljanja;
- 9) da ostvaruje prava iz oblasti studentskog standarda;
- 10) na jednakost i zaštitu od diskriminacije; i
- 11) da ostvaruje i druga prava u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Način ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje statutom ustanove.

Obaveze studenata

Član 111

Student ima obavezu da:

- 1) poštuje pravila studiranja i uredno izvršava studentske obaveze;
- 2) poštuje opšta akta koja donosi ustanova;
- 3) učestvuje u akademskim aktivnostima ustanove;
- 4) poštuje prava zaposlenih i drugih studenata;
- 5) poštuje i druge obaveze propisane zakonom i statutom ustanove.

Zaštita prava studenata

Član 112

Student ima pravo da pred nadležnim sudom osporava svaku odluku ustanove kojom je povrijeđeno njegovo pravo utvrđeno zakonom, statutom ili drugim aktom.

Prestanak statusa studenta

Član 113

Status studenta prestaje:

- 1) sticanjem diplome odgovarajućeg nivoa obrazovanja;
- 2) ispisom;
- 3) ako ne završi studijski program u roku koji je dvostruko duži od perioda predviđenog za trajanje studijskog programa, ne računajući period mirovanja statusa studenta u skladu sa statutom ustanove; i
- 4) isključenjem sa ustanove.

Uslovi iz stava 1 tač. 2, 3 i 4 ovog člana pod kojima status studenta prestaje, kao i postupci po žalbi uređuju se statutom ustanove.

Isključenje studenta

Član 114

Student može biti isključen sa ustanove, najduže dvije studijske godine, na osnovu odluke senata, odnosno drugog stručnog organa, u skladu sa statutom ustanove.

Žalba na odluku iz stava 1 ovog člana izjavljuje se organu upravljanja ustanove.

Protiv odluke po žalbi iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Studentski standard

Član 115

Prava iz oblasti studentskog standarda su lična i neprenosiva.

Prava iz studentskog standarda

Član 116

Student ima pravo na:

- 1) smještaj i ishranu u domu, odnosno ishranu;
- 2) studentski kredit;
- 3) stipendiju za najbolje studente;
- 4) participaciju prevoza u prigradskom i međugradskom saobraćaju;
- 5) zdravstvenu zaštitu u skladu sa posebnim zakonom;
- 6) osnivanje sportskih društava u skladu sa zakonom;
- 7) obavljanje studentskih poslova u skladu sa posebnim zakonom.

Visinu studentskog kredita i stipendije za najbolje studente utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva, u zavisnosti od raspoloživih sredstava, pri čemu visina studentskog kredita ne može biti niža od 25% minimalne zarade za zaposlene do V nivoa nacionalnog okvira kvalifikacije, a visina stipendije za najbolje studente ne može biti niža od 50% minimalne zarade za zaposlene do V nivoa nacionalnog okvira kvalifikacije.

Kriterijume, način, uslove i visinu naknade za ostvarivanje prava iz stava 1 tač. 1 i 4 ovog člana, kao i bliže kriterijume, način i uslove za ostvarivanje prava iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Stipendije za izvrsnost u visokom obrazovanju

Član 117

Stipendija za izvrsnost može se dodijeliti studentu upisanom na ustanovi u inostranstvu rangiranoj do 200. mjesta na posljednjoj objavljenoj međunarodnoj listi rangiranja univerziteta u svijetu Shanghai ranking consultancy (Šangajska lista).

Sredstva za stipendiju iz stava 1 ovog člana isplaćuju se iz Fonda za izvrsnost u visokom obrazovanju koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, fondova Evropske unije i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Sredstva Fonda za izvrsnost u visokom obrazovanju vode se na posebnom uplatnom računu Ministarstva.

Bliže uslove i način dodjele, kao i visinu stipendije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Studentski dom

Član 118

Smještaj i ishrana, odnosno ishrana studenata organizuje se u domovima studenata, odnosno domovima učenika i studenata (u daljem tekstu: studentski dom).

Na osnivanje, organizovanje, unutrašnju organizaciju i rad, statusne promjene, način upravljanja i rukovođenja, finansiranje, zastupanje i predstavljanje i druga pitanja od značaja za rad studentskog doma shodno se primjenjuju odredbe Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.

Studentske organizacije

Član 119

Statutom ustanove se obezbjeđuje uspostavljanje jedne ili više organizacija koje doprinose zadovoljenju socijalnih, kulturnih i akademskih potreba i potrebi fizičke rekreacije studenata.

Studentski parlament

Član 120

Studentski parlament je institucionalni oblik organizovanja studenata, koji je autonoman u svom radu i ovlašćen za zastupanje i zaštitu prava i interesa studenata.

Studentski parlament obrazuje se u ustanovi, a čine ga predstavnici studenata.

Nadležnost, način izbora, kao i organizacija rada studentskog parlamenta uređuju se statutom studentskog parlamenta.

Finansijska pomoć studentskim organizacijama

Član 121

Ustanova obezbjeđuje finansijska sredstva za rad studentskog parlamenta, a može da pruža finansijsku pomoć za osnivanje i rad studentskih organizacija uključujući i sredstva za investicione i tekuće troškove prostora i opreme.

VIII. EVIDENCIJE I JAVNE ISPRAVE

Evidencije

Član 122

Ustanova vodi: matičnu knjigu studenata, evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma i evidenciju o ispitima, kao i evidenciju o izdatim potvrdama i uvjerenjima nakon završenih posebnih programa u visokom obrazovanju i mikrokredencijala.

Matična knjiga i evidencije iz stava 1 ovog člana vode se u pisanom i elektronskom obliku.

Matična knjiga studenata i evidencija o izdatim diplomama i dopunama diploma trajno se čuvaju.

Ustanova je dužna da u roku od 15 dana od dana završetka upisa studenata za svaku studijsku godinu zaključi matičnu knjigu studenata u elektronskom obliku i dostavi je Ministarstvu.

Lični podaci upisani u matičnu knjigu i evidencije iz stava 1 ovog člana prikupljaju se, obrađuju, čuvaju i koriste za potrebe ustanove i Ministarstva, u skladu sa zakonom.

Svi oblici prikupljanja, obrade, objavljivanja i korišćenja podataka iz stava 5 ovog člana sprovode se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Sadržaj i način vođenja matične knjige i evidencija iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Baza podataka

Član 123

Ustanova vodi bazu podataka u okviru Informacionog sistema obrazovanja Crne Gore (MEIS) kojim upravlja Ministarstvo.

Ustanova je dužna da unese podatke u Informacioni sistem obrazovanja Crne Gore najkasnije 15 dana od dana početka studijske godine, a izmjene podataka u roku od sedam dana od dana nastanka izmjene.

Lični podaci u bazi podataka iz stava 1 ovog člana prikupljaju se, obrađuju, čuvaju i koriste za potrebe ustanove i Ministarstva u skladu sa zakonom.

Svi oblici prikupljanja, obrade, čuvanja, objavljivanja i korišćenja ličnih podataka sprovode se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Uslove i bliži način vođenja baze podataka iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Javne isprave

Član 124

Na osnovu podataka iz evidencija ustanova izdaje javne isprave.

Javne isprave, u smislu ovog zakona, su: indeks, diploma i dopuna diplome, potvrda o studiranju, uvjerenje o položenim ispitima, uvjerenje o završenim studijama, potvrda o završenom posebnom programu u visokom obrazovanju i uvjerenje o završenom mikrokredencijalu.

Sadržaj javnih isprava propisuje Ministarstvo.

Ništavost javnih isprava

Član 125

Javne isprave oglašavaju se ništavim ako:

- 1) ih je izdala nelicencirana ustanova;
- 2) ih je potpisalo neovlašćeno lice;
- 3) imalac javne isprave nije ispunio sve ispitne obaveze na studijskom programu na način i prema postupku koji je utvrđen zakonom, podzakonskim aktom i studijskim programom.

Postupak poništavanja javnih isprava sprovodi Ministarstvo.

Rješenje o poništavanju javne isprave objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

IX. SAVJET ZA VISOKO OBRAZOVANJE I AGENCIJA ZA OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA VISOKOG OBRAZOVANJA

Savjet

Član 126

Radi razmatranja stanja i razvoja visokog obrazovanja obrazuje se Savjet.

U obavljanju poslova iz stava 1 ovog člana, Savjet:

- 1) analizira stanje i dostignuća u visokom obrazovanju i daje stručne predloge Ministarstvu i Vladi;
- 2) utvrđuje uslove i kriterijume za izbor u akademska i naučna zvanja;
- 3) daje pojedinačna mišljenja o akademskim zvanjima koja su stečena u inostranstvu u odnosu na uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja u Crnoj Gori;
- 4) daje mišljenje na predlog strategije razvoja visokog obrazovanja;
- 5) daje mišljenje na propise iz oblasti visokog obrazovanja;
- 6) sarađuje sa ustanovama u obezbjeđivanju i unapređivanju kvaliteta; i
- 7) vrši druge poslove u skladu zakonom.

Sastav i imenovanje Savjeta

Član 127

Savjet imenuje i razrješava Vlada na period od četiri godine.

Savjet ima 11 članova.

Sedam članova Savjeta imenuje se iz reda akademskog osoblja iz različitih naučnih oblasti visokog obrazovanja, nauke i umjetnosti, i to:

- pet predstavnika Univerziteta Crne Gore, i
- dva predstavnika privatnih ustanova.

Jedan član Savjeta je predstavnik Privredne komore Crne Gore (u daljem tekstu: Privredna komora) sa akademskim zvanjem.

Dva člana Savjeta imenuju su po funkciji, i to:

- predsjednik Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost, i
- rukovodilac organizacione jedinice Ministarstva nadležne za oblast visokog obrazovanja.

Jedan član Savjeta je predstavnik studentskih parlamenata ustanova.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, predstavnik iz reda studenata imenuje se na period od dvije godine po principu rotacije, radi jednake zastupljenosti studenata javnih i privatnih ustanova.

Savjet se sastaje najmanje jedanput mjesečno.

Prestanak mandata člana Savjeta

Član 128

Članu Savjeta prestaje mandat:

- 1) na lični zahtjev;
- 2) razrješenjem;
- 3) ako prestane da obavlja funkciju po osnovu koje je imenovan za člana Savjeta; i
- 4) ispunjavanjem uslova za prestanak radnog odnosa po sili zakona.

Razlozi za razrješenje člana Savjeta

Član 129

Član Savjeta razrješava se ako:

- 1) ne obavlja dužnosti člana Savjeta; ili
- 2) neopravdano izostane sa sjednica Savjeta više od dva puta uzastopno.

Razlozi za razrješenje Savjeta

Član 130

Savjet se razrješava:

- 1) ako ne održava sjednice u propisanom roku;
- 2) ako ne sarađuje sa ustanovama;
- 3) ako ne donese akta i ne da mišljenja iz svoje nadležnosti u propisanom roku; ili
- 4) u drugim slučajevima propisanim odlukom o osnivanju.

Rad Savjeta

Član 131

Rad Savjeta je javan.

Za obavljanje pojedinih poslova iz okvira svoje nadležnosti Savjet može obrazovati radna tijela, komisije i nezavisne ekspertske grupe.

Savjet svoje akte, zaključke, preporuke, mišljenja i izvještaje tijela iz stava 2 ovog člana objavljuje na svojoj internet stranici.

Član Savjeta ne može biti član komisije za akreditaciju i Akreditacionog odbora.

Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Organizaciju i način rada Savjet uređuje poslovníkom.

Nadležnosti Agencije

Član 132

Agencija:

- 1) sprovodi postupak akreditacije i izdaje sertifikat o akreditaciji studijskog programa na osnovu izvještaja o akreditaciji;
- 2) sprovodi postupak reakreditacije i izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove na osnovu izvještaja o reakreditaciji;
- 3) utvrđuje standarde i kriterijume za internu i eksternu evaluaciju, u skladu sa ESG standardima;
- 4) sprovodi periodičnu ocjenu kvaliteta rada licenciranih ustanova na zahtjev ovlašćenog organa ustanove ili Ministarstva;
- 5) utvrđuje metodologiju na osnovu koje vrši klasifikaciju ustanova;
- 6) utvrđuje listu eksperata za akreditaciju, odnosno reakreditaciju na osnovu javnog poziva;
- 7) sarađuje sa ustanovama i privredom u obezbjeđivanju i unapređivanju kvaliteta visokog obrazovanja;
- 8) predlaže mjere za unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja na osnovu analize izvještaja o internoj i eksternoj evaluaciji i dostavlja ih Ministarstvu;
- 9) vodi registar akreditovanih studijskih programa i reakreditovanih ustanova;
- 10) daje mišljenje o inostranom studijskom programu u postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave radi zapošljavanja, u skladu sa posebnim zakonom; i
- 11) vrši druge poslove u skladu sa zakonom.

Osnivanje Agencije

Član 133

Agenciju osniva Vlada.

Agencija ima svojstvo pravnog lica i obavlja poslove od javnog interesa.

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore i sopstvenih prihoda.

Status Agencije

Član 134

Agencija je u svom radu nezavisna.

Poslove iz okvira svoje nadležnosti Agencija obavlja na nepristrasan i transparentan način.

Zabranjen je svaki oblik političkog, institucionalnog ili drugog uticaja na rad Agencije koji bi mogao ugroziti njenu samostalnost i nezavisnost.

Način finansiranja Agencije ne utiče na njenu stručnu nezavisnost.

Organi Agencije

Član 135

Organi Agencije su Upravni odbor i direktor.

Upravni odbor Agencije

Član 136

Upravni odbor ima sedam članova, i to:

- tri predstavnika ustanova;
- dva predstavnika Ministarstva;
- jednog predstavnika Privredne komore; i
- jednog predstavnika studenata.

Predstavnike ustanova biraju ustanove.

Predstavnika Privredne komore bira Privredna komora.

Predstavnika studenata biraju studentski parlamenti ustanova.

Predstavnike Ministarstva bira ministar prosvjete.

Članovi Upravnog odbora biraju se na četiri godine, osim predstavnika studenata koji se bira na period od dvije godine.

Upravni odbor konstituiše se na prvoj sjednici, koju saziva direktor Agencije.

Postupak za konstituisanje Upravnog odbora pokreće se najkasnije 30 dana prije isteka mandata Upravnog odbora.

Ako se Upravni odbor ne konstituiše u roku iz stava 8 ovog člana osnivač Agencije imenuje privremeni upravni odbor, ali najduže za period do šest mjeseci.

Način i postupak izbora predsjednika Upravnog odbora, kao i uslovi za razrješenje predsjednika i članova Upravnog odbora, bliže se uređuju statutom Agencije.

Nadležnost Upravnog odbora

Član 137

Upravni odbor:

- 1) donosi standarde i kriterijume za internu i eksternu evaluaciju, u skladu sa ESG standardima;
 - 2) donosi statut Agencije;
 - 3) donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i druge opšte akte Agencije;
 - 4) donosi odluku o raspisivanju konkursa za izbor direktora, odnosno pomoćnika direktora;
 - 5) usvaja godišnji program rada Agencije;
 - 6) usvaja godišnji finansijski plan Agencije;
 - 7) usvaja godišnji finansijski izvještaj Agencije; i
 - 8) obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i statutom Agencije.
- Bliži način rada i odlučivanja Upravnog odbora uređuju se statutom Agencije.

Direktor

Član 138

Radom Agencije rukovodi direktor.

Direktora bira i razrješava Upravni odbor, na osnovu javnog konkursa, na period od četiri godine.

Bliži način izbora direktora uređuje se statutom Agencije.

Uslovi za izbor direktora

Član 139

Za direktora može biti izabrano lice koje, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa u skladu sa zakonom, ispunjava i sljedeće uslove:

- 1) ima najmanje VII1 podnivo nacionalnog okvira kvalifikacija;
- 2) ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima obezbjeđivanja i unapređivanja kvaliteta visokog obrazovanja; i

3) ima aktivno znanje engleskog jezika.

Za direktora može biti izabrano lice koje je:

- 1) crnogorski državljanin; ili
- 2) državljanin države članice Evropske unije, Evropskog ekonomskog prostora ili Švajcarske konfederacije.

Bliži uslovi za izbor direktora utvrđuju se statutom Agencije.

Prestanak mandata i razrješenje direktora

Član 140

Direktoru prestaje mandat istekom vremena na koje je izabran, podnošenjem pisane ostavke Upravnom odboru ili razrješenjem.

Upravni odbor će razriješiti direktora prije isteka mandata, ako:

- 1) ne izvršava radne zadatke, odnosno vrši povredu radne obaveze;
- 2) zloupotrebljava svoj položaj;
- 3) je pravosnažno osuđen za krivično djelo na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci ili krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 4) utvrdi da Agencija ne realizuje godišnji program rada;
- 5) ne postupi po pravosnažnoj i izvršnoj odluci nadležnog organa.

Nadležnost direktora

Član 141

Direktor:

- 1) predstavlja i zastupa Agenciju;
- 2) rukovodi radom i poslovanjem Agencije i odgovara za zakonitost rada Agencije;
- 3) priprema izvještaje o radu i godišnji finansijski izvještaj Agencije;
- 4) izvršava odluke Upravnog odbora;
- 5) predlaže akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije; i
- 6) vrši druge poslove utvrđene zakonom i statutom Agencije.

Akreditacioni odbor

Član 142

U Agenciji se obrazuje Akreditacioni odbor, kao stručno tijelo Agencije.

Akreditacioni odbor ima 13 članova, i to:

- 1) sedam predstavnika Univerziteta Crne Gore iz reda akademskog osoblja;
- 2) tri predstavnika privatnih univerziteta iz reda akademskog osoblja;
- 3) jednog predstavnika studenata Univerziteta Crne Gore;

4) jednog predstavnika studenata privatnih ustanova po principu rotacije; i

5) jednog predstavnika Privredne komore.

Članove Akreditacionog odbora bira Upravni odbor, na predlog subjekata iz stava 2 ovog člana, iz reda akademskog osoblja iz oblasti visokog obrazovanja, nauke, umjetnosti, reda studenata i istaknutih stručnjaka iz oblasti privrede, društvenih djelatnosti i drugih relevantnih oblasti.

Članovi Akreditacionog odbora biraju se na period od četiri godine, osim predstavnika studenata koji se biraju na period od dvije godine.

Bliži uslovi i način izbora članova Akreditacionog odbora uređuju se statutom Agencije.

Nadležnost Akreditacionog odbora

Član 143

Akreditacioni odbor:

1) imenuje ekspertske komisije za akreditaciju, odnosno reakreditaciju;

2) predlaže standarde za internu i eksternu evaluaciju u skladu sa ESG standardima;

3) donosi odluku o akreditaciji, odnosno reakreditaciji na osnovu izvještaja komisije za akreditaciju, odnosno reakreditaciju;

4) utvrđuje listu eksperata za akreditaciju studijskih programa, odnosno reakreditaciju ustanova na osnovu javnog poziva; i

5) obavlja druge poslove u skladu sa ovim zakonom i statutom Agencije.

Primjena propisa o radu

Član 144

Na prava, obaveze i odgovornost zaposlenih i direktora u Agenciji primjenjuju se opšti propisi o radu.

Statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije

Član 145

Agencija ima statut.

Statut Agencije sadrži naročito:

1) naziv i sjedište Agencije;

2) zastupanje i predstavljanje;

3) organizaciju i nadležnost organa Agencije;

4) način i postupak odlučivanja organa upravljanja;

5) uslove za razrješenje pomoćnika direktora;

6) finansijsku kontrolu;

7) način upotrebe i čuvanja pečata i štambilja;

8) ostvarivanje saradnje sa drugim agencijama za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja i sa ustanovama;

9) način donošenja akata Agencije;

10) način ostvarivanja javnosti rada; i

11) druga pitanja od značaja za rad Agencije.

Saglasnost na statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije daje Ministarstvo.

Izvještaj o radu

Član 146

Agencija podnosi Vladi i Ministarstvu izvještaj o radu i godišnji finansijski izvještaj sa mišljenjem nezavisnog revizora.

Nadzor
Član 147

Nadzor nad radom Agencije vrši Ministarstvo.

X. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona
Član 148

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor
Član 149

Inspekcijski nadzor nad radom ustanova vrši nadležna prosvjetna inspekcija, u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor u oblasti radnih odnosa na ustanovama vrši inspekcija rada, u skladu sa zakonom.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Kazne za prekršaje
Član 150

Novčanom kaznom od 5.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - ustanova, ako:

1) počne sa radom i obavlja djelatnost a ne ispunjava propisane uslove, odnosno nema rješenje o licenciranju (član 27 stav 1);

2) primjenjuje statut na koji Vlada nije dala saglasnost (član 29 stav 4);

3) u slučaju ukidanja studijskog programa zatečenim studentima ne omogući završetak studija u roku određenom aktom o ukidanju studijskog programa koji ne može biti kraći od roka utvrđenog zakonom za završetak studija (član 31 stav 2);

4) u slučaju ukidanja ustanove zatečenim studentima ne omogući završetak studija u roku određenom aktom o ukidanju ustanove koji ne može biti kraći od roka utvrđenog zakonom za završetak studija (član 32 stav 3);

5) investira sredstva u obrazovne ili istraživačke svrhe bez saglasnosti Vlade (član 53);

6) bez prethodno pribavljene saglasnosti Vlade obezbjeđuje sredstva iz budžeta Crne Gore kada djelatnost iz člana 58 stav 2 ovog zakona uključuje ili bi mogla uključiti korišćenje prava bilo koje značajnije intelektualne svojine, u bilo kojim literarnim, umjetničkim ili naučnim radovima, naučnim otkrićima, projektima, izumima, robu ili uslugama (član 58 stav 4);

7) naplati školarinu veću od školarine na koju je saglasnost dalo Ministarstvo (član 60 stav 6 i 61 stav 2);

8) izvrši izbor lica u akademska zvanja koji ne ispunjavaju uslove za izbor u akademsko zvanje iz člana 73 ovog zakona;

9) izvrši izbor lica za saradnike u nastavi koji ne ispunjavaju uslove propisane članom 78 stav 1 ovog zakona;

- 10) upiše studente na osnovne studije koji ne ispunjavaju uslove propisane članom 99 ovog zakona;
- 11) upisuje studente preko broja utvrđenog u licenci (član 106 stav 1);
- 12) ne zaključi sa studentom ugovor o studiranju kojim se bliže uređuju njihova međusobna prava i obaveze (član 109 stav 1);
- 13) ne vodi matičnu knjigu studenata, evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma i evidenciju o ispitima, kao i evidenciju o izdatim potvrdama i uvjerenjima nakon završenih posebnih programa u visokom obrazovanju i mikrokredencijala (član 122 stav 1);
- 14) ne vodi matičnu knjigu i evidencije iz člana 122 stav 1 u pisanom i elektronskom obliku (član 122 stav 2);
- 15) ne izda javne isprave na osnovu podataka iz evidencije (član 124 st. 1 i 2).
- Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se organ rukovođenja i odgovorno lice na ustanovi u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 151

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Usklađivanje akata ustanova

Član 152

Ustanove su dužne da usklade organizaciju, rad i akta sa ovim zakonom u roku od 15 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se postojeći akti, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Status područnih odjeljenja privatnih ustanova

Član 153

Područna odjeljenja privatnih ustanova koja su osnovana do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju sa radom, a najduže do kraja studijske 2029/2030. godine.

Status Savjeta za visoko obrazovanje

Član 154

Savjet za visoko obrazovanje koji je imenovan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20, 104/21, 86/22, 125/23, 33/24 i 88/24) nastavlja sa radom do isteka perioda na koji je imenovan, sa nadležnostima utvrđenim ovim zakonom.

Rok za konstituisanje Upravnog odbora Agencije

Član 155

Upravni odbor Agencije konstituisaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upravni odbor Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja imenovan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20, 104/21, 86/22, 125/23, 33/24 i 88/24) nastavlja sa radom do imenovanja Upravnog odbora iz stava 1 ovog člana, sa nadležnostima utvrđenim ovim zakonom.

Rok za izbor direktora Agencije

Član 156

Direktor Agencije izabraće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Direktor Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja imenovan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20, 104/21, 86/22, 125/23, 33/24 i 88/24) nastavlja sa radom do izbora direktora iz stava 1 ovog člana, sa nadležnostima utvrđenim ovim zakonom.

Rok za izbor Akreditacionog odbora

Član 157

Akreditacioni odbor izabraće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za izbor Komisije za prigovore

Član 158

Komisija za prigovore obrazovaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za usklađivanje akata Agencije

Član 159

Agencija je dužna da svoja opšta akta uskladi sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok važenja finansijske garancije

Član 160

Finansijska garancija koju je ustanova dostavila do dana stupanja na snagu ovog zakona važi za period za koji je izdata.

Ustanova kojoj je finansijska garancija istekla do dana stupanja na snagu ovog zakona dužna je da dostavi finansijsku garanciju u skladu sa ovim zakonom u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 161

Postupci akreditacije, reakreditacije i licenciranja započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima po kojima su započeti.

Rok važenja akreditacije, odnosno reakreditacije

Član 162

Akreditacije, odnosno reakreditacije izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka perioda na koji su izdate.

Izmjene studijskih programa

Član 163

Ustanova koja je vršila izmjene studijskih programa do dana stupanja na snagu ovog zakona može da vrši izmjene studijskog programa, ali ukupno do procenta iz člana 70 ovog zakona.

Status Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore

Član 164

Upravni odbor Univerziteta Crne Gore koji je izabran do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka perioda na koji je izabran.

Status rektora Univerziteta Crne Gore

Član 165

Rektor Univerziteta Crne Gore koji je izabran do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka perioda na koji je izabran.

Status nastavnika

Član 166

Ustanova je dužna da sa licem koje je izabrano u zvanje docenta ili vanrednog profesora i sa kojim je zaključila ugovor o radu na određeno vrijeme do dana stupanja na snagu ovog zakona, zaključi ugovor o radu na neodređeno vrijeme u skladu sa ovim zakonom.

Započeti postupci izbora nastavnika i saradnika

Član 167

Postupci izbora nastavnika i saradnika započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima po kojima su započeti.

Ponovni izbor u isto akademsko zvanje

Član 168

Lice koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona izabrano u zvanje docenta ili vanrednog profesora, a koje ne ispunjava uslove za izbor u više zvanje, nakon stupanja na snagu ovog zakona može se ponovo izabrati u isto zvanje ako ispunjava uslove za izbor u to zvanje u skladu sa ovim zakonom.

Prilagođavanje akta o upisu na studije

Član 169

Do donošenja podzakonskog akta iz člana 99 stav 8 ovog zakona ustanova može mijenjati postojeći akt kojim su propisani uslovi, kriterijumi, način i postupak upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija.

Produženje statusa studenta

Član 170

Studenti koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nijesu završili studije mogu da ih završe u roku koji je dvostruko duži od predviđenog perioda trajanja studijskog programa po nastavnom planu i programu koji je važio u vrijeme upisa na prvu godinu studija.

Status zatečenih studenata

Član 171

Studentu koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona upisao master studijski program obima 120 ECTS, ustanova će, na zahtjev studenta izdati diplomu postdiplomskih specijalističkih studija ako je taj student ostvario najmanje 60 ECTS od predviđenih 120 ECTS.

Diploma iz stava 1 ovog člana je javna isprava i ekvivalentna je diplomi o stečenom VII1 podnivou nacionalnog okvira kvalifikacija.

Pravo u smislu stava 1 ovog člana student može ostvariti i ako je najmanje 60 ECTS od predviđenih 120 ECTS ostvario nakon stupanja na snagu ovog zakona, ali najkasnije do akreditacije postdiplomskog specijalističkog studijskog programa u skladu sa ovim zakonom.

Usaglašavanje studijskih programa za sticanje profesionalne kvalifikacije za regulisane profesije

Član 172

Usaglašavanje studijskih programa za sticanje profesionalne kvalifikacije za regulisane profesije: doktor medicine, doktor stomatologije, doktor farmacije, medicinska sestra za opštu zdravstvenu njegu i babica, koji se realizuju na ustanovama u Crnoj Gori, moraju biti u skladu sa čl. 153, 154, 158 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, odnosno usaglašeni sa minimalnim uslovima osposobljenosti propisani aktima Evropske unije.

Ustanove su dužne da usklade studijske programe iz stava 1 ovog člana sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ekvivalencija diploma

Član 173

Diplome o završenom visokom obrazovanju u trajanju od četiri, pet ili šest godina koje su stečene prema nastavnim planovima i programima koji su donijeti prije stupanja na snagu Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 47/11 i 48/13) ekvivalentne su diplomama master studija u pogledu prava na zapošljavanje.

Diplome o završenim postdiplomskim akademskim i primijenjenim specijalističkim studijama koje su stečene po Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 47/11 i 48/13) i po Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 47/15 i 40/16) ekvivalentne su diplomama master studija u pogledu prava na zapošljavanje.

Diplome o završenim integrisanim studijama obima 300 ECTS, odnosno 360 ECTS ekvivalentne su diplomama master studija.

Ekvivalencija naučnog zvanja

Član 174

Diploma o stečenom naučnom zvanju magistar nauka prema propisima po kojima je stečena ima istu vrijednost (ekvivalentna) kao diploma o završenim master studijama u pogledu prava na nastavak studija i prava na zapošljavanje.

Izdavanje diploma

Član 175

Studentima koji završe studije po programima koji su donijeti u skladu sa Zakonom o Univerzitetu („Službeni list RCG“, broj 37/92 i 6/94), javna ustanova

izdaje diplome na posebnim obrascima, koje utvrđuje javna ustanova, u skladu sa ovim zakonom.

Status studenata

Član 176

Studenti upisani na magistarske studije na javnim ustanovama do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji su izmirili odnosno izmire školarinu u skladu sa ugovorom o studiranju, nijesu dužni da plaćaju troškove za magistarski rad, ako te studije završe do kraja studijske 2026/2027. godine.

Odložena primjena

Član 177

Odredbe člana 62 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 178

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20, 104/21, 86/22, 125/23, 33/24 i 88/24).

Stupanje na snagu

Član 179

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

OBRAZLOŽENJE

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. Razlozi za donošenje zakona

U cilju implementacije ciljeva i mjera Strategije razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori (2024-2027), postizanja bolje prepoznatljivosti našeg sistema visokog obrazovanja i konkurentnosti naših visokoškolaca na domaćem i inostranom tržištu rada, neophodno je bilo zakonom obezbijediti pravne osnove za realizaciju istih. Sve mjere koje se odnose na obezbjeđivanje kvaliteta, usklađivanje sa potrebama tržišta rada, održiv sistem finansiranja, kao i jačanje internacionalizacije su u skladu sa Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027. i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024-2027.

Predlog zakona o visokom obrazovanju predlaže se u cilju unapređenja kvaliteta u visokom obrazovanju, institucionalne i funkcionalne nezavisnosti i samostalnosti Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, usklađivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada, unapređenja praktične nastave, statusa akademskog osoblja, upisne politike, stvaranje konkurentnog kadra na tržištu rada.

Predlogom zakona o visokom obrazovanju definisano je da se studijski programi mogu realizovati kao osnovni, postdiplomski i doktorski. Predloženim tekstom osnovni studijski programi koji se realizuju na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori obima su 180 ECTS. Postdiplomski studijski programi se mogu realizovati kao specijalistički, u trajanju od jedne godine, obima 60 ECTS, i master u trajanju od jedne, odnosno dvije godine, obima 60 ECTS, odnosno 120 ECTS. Doktorski studijski programi se mogu akreditovati samo kao akademski i obima su 180 ECTS. Takođe, Predlogom zakona prepoznati su integrisani studijski programi obima 300 ECTS, odnosno 360 ECTS. Promjena dosadašnjeg modela studija treba da doprinese, između ostalog, boljoj prepoznatljivosti kvalifikacija VII nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija.

Zakon predviđa i uvođenje obavezne praktične nastave u obimu od najmanje 30 ECTS kredita po studijskom programu osnovnih studija, a koja se realizuje u realnom radnom okruženju ili u prostorijama ustanove, u skladu sa studijskim programom, zatim drugačiji način funkcionisanja i organizacione strukture Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja (dosadašnja Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja).

To su, između ostalog, bili razlozi zbog kojih se pristupilo izradi novog Zakona o visokom obrazovanju koji je neophodno usvojiti u IV kvartalu tekuće godine.

Za izradu Predloga zakona Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija formiralo je mješovitu Radnu grupu, imajući u vidu da se radi o stručnim poslovima u okviru kojih se zahtijeva saradnja različitih institucija. Radnu grupu činili su predstavnici Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Univerziteta Crne Gore, Univerziteta Donja Gorica, Univerziteta Mediteran, Univerziteta „Adriatik“, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Privredne komore, Sindikata Univerziteta Crne Gore, Studentskog

parlamenta Univerziteta Crne Gore, predstavnika studenata Univerziteta Donja Gorica i NVO sektora.

III. Usaglašenost sa pravnom tekovinom Evropske Unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Oblast obrazovanja je uređena propisima koji pripadaju tzv. mekom pravu (soft law), što znači da nema obavezujućih direktiva i odluka, osim direktive koja se odnosi na regulisane profesije i dio je poglavlja 3.

Obrazovanje je, uglavnom, uređeno preporukama i rezolucijama. Na ovaj način je zemljama članicama ostavljena mogućnost da obrazovanje uređuju zadržavajući osobenosti svoga sistema, uz poštovanje preporuka i mišljenja.

Predlog zakona je u potpunosti usaglašen sa Ugovorom o funkcionisanju EU (UFEU, treći dio, Politike i unutrašnje akcije Unije, Glava XII, Obrazovanje, stručno osposobljavanje, omladina i sport, član 165) kao primarnim izvorima prava Evropske unije, a koji promoviše evropsku dimenziju obrazovanja kroz učenje stranih jezika, saradnju između ustanova visokog obrazovanja, podstiče internacionalizaciju, ohrabruje mobilnost studenata i nastavnog osoblja, akademsko priznavanje, podstiče razvoj učenja na daljinu itd.

-Predlog je usaglašen sa Direktivom EU 2016/801 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. maja 2016. godine, o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova (Directive (EU) 2016/801 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the conditions of entry and residence of third-country nationals for the purposes of research, studies, training, voluntary service, pupil exchange schemes or educational projects and au pairing), Odlukom br. 1720/2006/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. novembra 2006. godine, o uspostavljanju akcionog programa u oblasti cjeloživotnog učenja (Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning), Preporukom Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. decembra 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning), Preporukom Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2008. o uspostavljanju evropskog kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning) i Preporukom Savjeta od 24. septembra 1998. o evropskoj saradnji o obezbjeđenju kvaliteta u visokom obrazovanju / Council Recommendation of 24 September 1998 on European cooperation in quality assurance in higher education), Zaključcima Vijeća o jednakosti i inkluziji u obrazovanju i osposobljavanju kako bi se promovisao uspjeh u obrazovanju za sve (Council conclusions on equity and inclusion in education and training in order to promote educational success for all 2021/C 221/02), Preporukom Vijeća od 24. novembra 2020. stručnom obrazovanju za održivu konkurentnost, društvenu jednakost i jednakost (Council Recommendation of 24 November 2020 on vocational education and training (VET) for sustainable competitiveness, social fairness and resilience 2020/C 417/01).

Osim usklađenosti sa izvorima prava Evropske unije Predlog je usaglašen sa Bolonjskom deklaracijom, Lisabonskom konvencijom o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju u regionu.

IV. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Predlogom zakona predviđeno je da poslove na obezbjeđenju kvaliteta, utvrđene ovim zakonom i drugim propisima, a u skladu sa evropskim standardima i smjernicama, obavlja Agencija za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja. Agencija će biće nadležna za sprovođenje postupka eksterne evaluacije ustanova visokog obrazovanja (akreditacije i reakreditacije). Agencija će, takođe, donositi standarde za evaluaciju ustanova, u skladu sa standardima u Evropskom prostoru visokog obrazovanja, utvrđivati metodologiju na osnovu koje će vrši klasifikaciju ustanova visokog obrazovanja i dr. Jedna od nadležnosti Agencije je i sprovođenje periodičnih ocjena kvaliteta rada licenciranih ustanova visokog obrazovanja na zahtjev ovlašćenog organa ustanove ili Ministarstva.

Predlog zakona definiše status Agencije koja je u svom radu nezavisna. U postupku pripreme Predloga zakona, za odredbe koje se odnose na status Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, konsultovani su eksperti EU za oblast evaluacije agencija koje se bave obezbjeđivanjem kvaliteta visokog obrazovanja, kao i sa predstavnicima Evropske mreže za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA), čiji su predlozi i sugestije ugrađeni u predloženi tekst zakona.

Predlogom zakona propisano je da se Agencija za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja osniva kao pravno lice sui generis. Razlog za ovakav pravni status Agencije je, što je ključni preduslov za ostvarivanje članstva u Evropskoj mreži za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju (ENQA) i upis u Evropski registar agencija za obezbjeđivanje kvaliteta (EQAR), upravo institucionalna i funkcionalna nezavisnost i samostalnost agencija koje se bave obezbjeđivanjem kvaliteta visokog obrazovanja. Evropska praksa jasno zahtijeva da tijela nadležna za ocjenu i unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja ne smiju biti pod direktnim uticajem državne, niti u formalnom niti u suštinskom smislu.

Na ovaj način se uspostavlja sistem obezbjeđivanja kvaliteta u visokom obrazovanju koji je u potpunosti usklađen sa evropskim standardima, što je uslov ne samo za članstvo u ENQA i EQAR, već i za jačanje međunarodne prepoznatljivosti našeg sistema visokog obrazovanja.

Predlogom zakona predviđeno je da su organi Agencije Upravni odbor i direktor, dok će stručno tijelo Agencije biti Akreditacioni odbor. Upravni odbor će imati sedam članova i to: tri predstavnika ustanova visokog obrazovanja, dva predstavnika Ministarstva, jednog predstavnika Privredne komore i jednog predstavnika studenata. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine osim predstavnika studenata koji se imenuje na period od dvije godine. Predstavnike ustanova visokog obrazovanja biraju ustanove visokog obrazovanja, predstavnike Privredne komore bira Privredna komora, predstavnike studenata biraju studentski parlamenti ustanova visokog obrazovanja, dok predstavnike Ministarstva bira ministar. Upravni odbor se konstituiše na prvoj sjednici, koju saziva direktor Agencije.

Način i postupak izbora predsjednika Upravnog odbora, kao i uslovi za razrješenje predsjednika i članova Upravnog odbora, bliže se uređuju statutom Agencije.

Radom Agencije rukovodi direktor, koji predstavlja i zastupa Agenciju, odgovara za zakonitost rada Agencije, priprema izvještaje o radu Agencije i izvršava odluke Upravnog odbora, predlaže akt o organizaciji i sistematizaciji Agencije, i vrši i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Agencije. Direktora Agencije imenuje i

program, i na privatnim i na javnim ustanovama visokog obrazovanja se oslobađaju plaćanja naknade. Sredstva javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja za studente sa invaliditetom i studente RE populacije obezbijediće se u budžetu Crne Gore, po cijeni koštanja studenta na javnoj ustanovi za određeni studijski program.

Predlogom zakona definisani su ispitni rokovi na način da su osnovni ispitni rokovi januarski, junski i septembarski. U septembarskom ispitnom roku student ima pravo da polaže sve ispite i predispitne provjere (kolokvijumi i završni ispiti) koje je prijavio u toj studijskoj godini a koje nije polagao ili nije položio u januarskom, odnosno junskom roku, u skladu sa posebnim aktom ustanove. Takođe, propisano je i da student može da polaže najviše dva kolokvijuma ili jedan završni ispit u jednom danu, i ne više od dva završna ispita u toku sedmice, osim u septembarskom ispitnom roku. Izuzetno, student na studijskom programu koji ima više od šest predmeta u semestru može polagati najviše tri završna ispita u toku sedmice.

Po prvi put je propisan rok za završetak studija, odnosno da status studenta prestaje ako student ne završi studijski program u roku koji je dvostruko duži od vremena predviđenog za trajanje studijskog programa, ne računajući vrijeme mirovanja statusa studenta u skladu sa statutom ustanove.

Prelaznim i završnim odredbama definisan je status zatečenih studenata koji studiraju po modelu 3+2 ustanova, a za koje je propisano da ustanova može izdati obrazovnu ispravu nakon ostvarenih 240 ECTS na način i pod uslovima propisanim opštim aktom ustanove, a koja bi imala važnost javne isprave koja je ekvivalentna diplomi o stečenom VII1 podnivou kvalifikacije obrazovanja.

Takođe, prelaznim odredbama Predloga zakona definisani su i rokovi za usklađivanje studijskih programa sa novom strukturom i zakonom i dr.

V. Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona

Za sprovođenje ovog propisa neophodno je u budžetu planirati dodatna finansijska sredstva od oko 700.000,00 eura za 2025. godinu.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Hitno donošenje zakona shodno članu 151 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG”, br. 51/06 i 66/06 i „Službeni list CG”, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 32/14, 42/15, 52/17, 17/18, 47/19, 112/20, 129/20 i 65/21) opravdano je razlogom što studijska 2025/2026. godina na ustanovama visokog obrazovanja počinje krajem septembra, te je neophodno da zakon stupi na snagu prije početka akademske godine kako bi se obezbijedila pravna sigurnost, nesmetano funkcionisanje ustanova i pravovremena primjena odredbi zakona u praksi.

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o visokom obrazovanju

1. Definisanje problema

- **Koje probleme treba da riješi predloženi akt?**
- **Koji su uzroci problema?**
- **Koje su posljedice problema?**
- **Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?**
- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?**

Cilj Predloga zakona o visokom obrazovanju je iznalaženje novih zakonskih rješenja koja će u sinergiji sa svim relevantnim akterima kreiranja politike visokog obrazovanja doprinijeti da crnogorski visokoobrazovni sistem bude kvalitetniji, a kadar koji produkuje konkurentniji u uslovima promjenljivog tržišta rada. Suštinski cilj novog zakona je rješavanje problema neusklađenosti obrazovanja s potrebama tržišta rada, što za posljedicu može imati i rast stope nezaposlenosti.

Unapređenje politike obezbjeđenja kvaliteta s fokusom na sopstvene resurse, veća transparentnost rada ustanova, širok i jednak pristup visokom obrazovanju, bez obzira na socio-ekonomski status studenata, sveukupno će doprinijeti boljem statusu crnogorskog visokog obrazovanja u evropskim kontekstu. Crna Gora kao potpisnica Bolonjske deklaracije veoma je posvećena praćenju trendova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja i implementaciji najboljih rješenja u reformi visokog obrazovanja koja su primjenjiva u konkretnim crnogorskim uslovima. Izmjene legislative na nivou EU, potpisan i ratifikovan Sporazum o pristupu visokom obrazovanju i prijemu na studije na Zapadnom Balkanu, uspostavljanje institucionalne i funkcionalne nezavisnosti i samostalnosti Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, unapređenje praktične nastave, upisne politike, statusa akademskog osoblja, bolja prepoznatljivost kvalifikacija VII nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija na tržištu rada, samo su neki od razloga koji su nametnuli potrebu za izadu novog Zakona o visokom obrazovanju.

Predlogom zakona predviđeno je da poslove na obezbjeđenju kvaliteta, u skladu sa evropskim standardima i smjernicama, obavlja Agencija za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja. Agencija će sprovoditi postupak ocjene kvaliteta programa ustanove prilikom osnivanja, odnosno akreditaciju, ocjenjivanje rada ustanove svakih seram godina, odnosno reakreditaciju, kao i periodične ocjene kvaliteta rada licenciranih ustanova visokog obrazovanja, na zahtjev ovlašćenog organa ustanove ili Ministarstva. Preduslov za uspješan rad Agencije je njena nezavisnost u radu budući da evropska praksa jasno zahtijeva da tijela nadležna za ocjenu i unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja ne smiju biti pod uticajem državne, niti u formalnom niti u suštinskom smislu. Na ovaj način će se stvoriti preduslovi da i naša Agencija, u dogledno vrijeme, postane članica *Evropske mreže za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju* (ENQA) kao i da se upiše u *Evropski registar agencija za obezbjeđivanje kvaliteta* (EQAR) što predstavlja važan segment šireg procesa evropskih integracija jer potvrđuje da Crna Gora dosljedno ispunjava obaveze Bolonjskog procesa time što doprinosi

izgradnji zajedničkog Evropskog prostora visokog obrazovanja.

Pored navedenog, Predlogom zakona prepoznat je trocikličan model studija koji će se realizovati na osnovnim, postdiplomskim i doktorskim studijskim programima. Umjesto dosadašnjeg dominantnog i unificiranog modela 3+2+3, uvodi se fleksibilan model studija gdje bi se osnovne studije realizovale u trogodišnjem trajanju, postdiplomske studije bi se realizovale kao jednogodišnji ili dvogodišnji studijski programi, dok bi se doktorske studije, kao i do sada, realizovale kao studijski programi u trogodišnjem trajanju. Izuzetak se, naravno, odnosi na studijske programe čijim se završetkom stiču kvalifikacije iz oblasti regulisanih profesija. U tom smislu trajanje, odnosno model studija i sadržaj ovih studijskih programa je prilagođen Direktivi EU 2005/36 EZ i izmjeni Direktive EU 2013/55 EZ. Fleksibilan model studija treba da doprinese, između ostalog, boljoj prepoznatljivosti kvalifikacija VII nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija na tržištu rada, a ustanovama visokog obrazovanja će omogućiti da organizuju studijske programe u skladu sa specifičnostima struke. Dok se za obavljanje određenih profesija zahtijevaju kvalifikacije trogodišnjih studija VI nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija, za druge je neophodna kvalifikacija VII1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija radi sticanja potrebnih kompetencija.

Predlogom zakona postiže se bolja usaglašenost visokog obrazovanja sa potrebama poslodavaca, što vodi stabilnijem tržištu rada, smanjenju nezaposlenosti i dugoročnom društveno-ekonomskom razvoju.

Predloženim zakonom predviđena je i obavezna praktična nastava u obimu od najmanje 30 ECTS po studijskom programu osnovnih studija, a koja se realizuje u realnom radnom okruženju ili u prostorijama ustanove, u skladu sa studijskim programom.

Studenti osnovnih i postdiplomskih studija na javnim ustanovama visokog obrazovanja i dalje neće plaćati naknadu za studiranje, dok će studenti doktorskih studija plaćati naknadu za studiranje, osim ukoliko student doktorskih studija ima status saradnika u nastavi u tom slučaju ga javna ustanova može osloboditi plaćanja naknade za studiranje.

Studenti sa invaliditetom i studenti RE populacije osnovnih i postdiplomskih studija koji su upisani po principu afirmativne akcije u broju većem od broja studenata utvrđenih u skladu sa licencom za određeni studijski program, i na privatnim i na javnim ustanovama visokog obrazovanja, oslobađaju se plaćanja naknade za studiranje. Sredstva javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja za studente sa invaliditetom i studente RE populacije obezbijediće se u budžetu Crne Gore, po cijeni koštanja studenta na javnoj ustanovi za određeni studijski program.

Predlogom zakona uvodi se mogućnost da ustanove mogu realizovati mikrokredencijale koji mogu da vode sticanju mikrokvalifikacije. Mikrokredencijale koji vode sticanju mikrokvalifikacije akredituje Agencija, dok mikrokredencijali koji ne vode sticanju mikrokvalifikacije realizuju se u skladu sa aktom ustanove.

Predlogom zakona po prvi put se uvode stipendija za izvrsnost koja se može dodijeliti studentu upisanom na ustanovi u inostranstvu rangiranoj do 200. mjesta na posljednjoj objavljenoj međunarodnoj listi rangiranja univerziteta u svijetu Shanghai ranking consultancy (Šangajska lista). Sredstva za stipendiju će se isplaćivati iz Fonda za izvrsnost u visokom obrazovanju koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, fondova Evropske unije i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Problemi u visokom obrazovanju su uzrokovani slabom vezom između poslodavaca i ustanova visokog obrazovanja, nedovoljnim praćenjem upisne politike i trendova pri zapošljavanju, neadekvatnom praktičnom nastavom, upisne kvote ne prate potrebe tržišta rada što ukazuje na nedovoljnu analizu i planiranje, ali i na slab sistem karijernog savjetovanja.

Navedeni problemi mogu da izazovu posljedice u smislu visoke nezaposlenosti visokoškolaca, nedostatka kadra u ključnim sektorima, odlaska mladih iz zemlje u potrazi za boljim uslovima, što sve može dovesti gubitak povjerenja u sistem visokog obrazovanja.

Potencijalni subjekti koji bi mogli biti oštećeni ukoliko se ne bi usvojila predložena zakonska rješenja su studenti, poslodavci i privreda jer ne mogu da nađu odgovarajuće kadrove, država odnosno javni sektor koji ulaže novac u visoko obrazovanje koje ne daje rezultate (veća nezaposlenost bi iziskivala i veću socijalnu pomoć). Takođe bi i ustanove visokog obrazovanja bile na gubitku jer bi imale manje upisanih studenata.

Ukoliko ne bi došlo do primjene predloženog propisa, odnosno „status quo“ bi rezultirao nemogućnošću usklađenosti visokog obrazovanja s potrebama tržišta rada, kao nemogućnošću da se kvalifikacije diplomiranih studenata adekvatno prepoznaju na domaćem i evropskom tržištu rada.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Predloženim tekstom zakona postiže se:

- dalje unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja, što će se odraziti na bolje pozicioniranje crnogorskih ustanova visokog obrazovanja u Regionu i šire;
- uspostavljanje nezavisne Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja koje je neophodno za članstvo u *Evropsku mrežu za obezbjeđivanje kvaliteta u visokom obrazovanju* (ENQA) i upis u *Evropski registar agencija za obezbjeđivanje kvaliteta* (EQAR);
- širi i jednak pristup visokom obrazovanju, bez obzira na socio-ekonomski status;
- bolja usklađenost sa legislativom EU u ovoj oblasti.

Predlog zakona o visokom obrazovanju je usklađen sa ciljevima Strategije razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori (2024-2027), Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027 i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2024 – 2027.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

Ukoliko ne bi došlo do primjene predloženog propisa, odnosno „status quo“ bi otežao zapošljivost visokoškolaca zbog neusklađenosti kvalifikacija visokog obrazovanja sa tržištem rada.

Usvajanje Predloga zakona u planiranom roku (IV kvartal) i njegova implementacija omogućit će ispunjavanje gore navedenih ciljeva.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

Implementacija predloženih zakonskih rješenja doprinijeće da crnogorski visokoobrazovni sistem bude efikasniji i bolje pozicioniran u Regionu i šire. Uspostavljanjem nezavisne Agencije za obezbjeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, u skladu sa zakonodavstvom i preporukama EU u oblasti kvaliteta visokog obrazovanja, unaprijedit će mehanizmi obezbjeđenja kvaliteta, a kroz intenzivnu međunarodnu saradnju i razmjenu informacija i dobre prakse sa agencijama na regionalnom nivou i šire u potpunosti će implementirati standarde date u dokumentu Standardi i smjernice za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju u Evropskom prostoru visokog obrazovanja, usvojeni na jerevanskoj Ministarskoj konferenciji o visokom obrazovanju. Besplatne osnovne i postdiplomske studije na javnim ustanovama visokog obrazovanja, kao i za besplatne osnovne i postdiplomske studije za studente sa invaliditetom i studente RE populacije na javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja, omogućit će se uslovi jednakog pristupa visokom obrazovanju.

Racionalizacijom upisne politike, praćenjem kretanja na tržištu rada, saradnjom sa poslodavcima i redovnom analizom odnosa ponude i tražnje dodatno će se uskladiti upisna politika sa potrebama tržišta rada i izbjeći stvaranje suficitarnih kvalifikacija.

Donošenje propisa neće se stvoriti dodatni troškovi za građane i privredu.

Troškovi za realizaciju aktivnosti su redovni troškovi koji se planiraju godišnjim budžetom za Ministarstvo, kao i dodatnim sredstvima koja navodimo u dijelu finansija.

Pitanja da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija, i procjena administrativnih opterećenja i biznis barijera nisu relevantna za ovaj propis.

Pozitivne posljedice donošenja dokumenta opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

Sprovođenje propisa neće dovesti do dodatnih administrativnih opterećenja, kao ni stvaranja biznis barijera.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?**
- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

Za sprovođenje ovog propisa neophodno je u budžetu planirati dodatna finansijska sredstva. S obzirom na to da se po prvi put uvodi stipendija za izvrsnost koja se može dodijeliti studentu upisanom na ustanovi u inostranstvu rangiranoj do 200. mjesta na posljednjoj objavljenoj međunarodnoj listi rangiranja univerziteta u svijetu Shanghai ranking consultancy (Šangajska lista), potrebno je u Budžetu planirati sredstva za 2026. godinu u iznosu od oko 500.000,00 eura.

Takođe, u Budžetu za 2026. godinu potrebno je planirati sredstva za studente sa invaliditetom i studente RE populacije osnovnih i postdiplomskih studija koji će biti upisani po principu afirmativne akcije na javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja, a koji se u skladu sa predlogom zakona oslobađaju plaćanja naknade za studiranje, u iznosu od oko 200.000,00 eura. Navedeni iznos je dobijen množenjem cijene koštanja studenta na javnoj ustanovi visokog obrazovanja za određeni studijski program i broja studenata koji trenutno studiraju na ustanovama visokog obrazovanja.

Predlog zakona dostavljen je Ministarstvu finansija, uz obrazloženi fiskalni uticaj, na

mišljenje.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

U pripremi propisa nije korišćena ekspertna podrška.

Za izradu Predloga zakona Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija formiralo je mješovitu Radnu grupu, imajući u vidu da se radi o stručnim poslovima u okviru kojih se zahtijeva saradnja različitih institucija. Radnu grupu činili su predstavnici Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Univerziteta Crne Gore, Univerziteta Donja Gorica, Univerziteta Mediteran, Univerziteta „Adriatik“, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Privredne komore, Sindikata Univerziteta Crne Gore, Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore, predstavnika studenata Univerziteta Donja Gorica i NVO sektora.

U skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list Crne Gore“, broj 41/18) Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija organizovalo je Javnu raspravu o Nacrtu zakona o visokom obrazovanju. Javna rasprava trajala od 29. oktobra 2024. do 18. novembra 2024. godine i sprovodila se u skladu sa Programom javne rasprave.

U okviru Javne rasprave, 12. novembra 2024. godine, održan je i okrugli sto o Nacrtu zakona o visokom obrazovanju, u prostorijama Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija.

Nakon završene javne rasprave Ministarstvo je sačinilo Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi koji je objavilo na svojoj internet stranici (<https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zakona-o-visokom-obrazovanju>).

Primjedbe, predlozi i sugestije su sagledane i sve koje su predstavljale doprinos poboljšanju zakonskog teksta, prihvaćene su i ugrađene u Predlogu zakona.

7: Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija će kontinuirano pratiti realizaciju navedenog propisa.

Moguće prepreke za implementaciju Predloga zakona mogle bi da budu nedovoljno

izgrađen kapacitet za monitoring kvaliteta na svim ustanovama, nepostojanje efektne inicijative ustanova za obavljanje studentske prakse. Jedna od potencijalnih prepreka bi mogla da bude nedovoljna spremnost i kapaciteti poslodavaca, kao i samih ustanova visokog obrazovanja za obezbjeđenje adekvatnih uslova za izvođenje praktične nastave u realnom radnom okruženju ili u prostorijama ustanove.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva su usaglašena upisna politika sa potrebama tržišta rada, veća zapošljivost diplomiranih studenata, unaprijeđene procedure za obezbjeđenje kvaliteta usaglašene sa Evropskim smjernicama i standardima za obezbjeđenje kvaliteta, kvalitetnija praktična znanja studenata, bolja komunikacija ustanova sa privredom.

Datum i mjesto

Podgorica, 18. septembar 2025. godine

Starješina

Anđela Jurić-Štikanović